

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE VERWANTE RECHTEN(*)

1. Het mag verwonderlijk heten dat in ons op cultureel gebied zo hoogstaand land de oude wet van 1886 op het auteursrecht nog steeds ongewijzigd van kracht is gebleven zodat de rechtspraak baanbrekend werk moest verrichten om een meer effectieve bescherming van de geestelijke eigendom van de auteur ten aanzien van nieuwe technische middelen van openbaarmaking en verveelvoudiging te bewerkstelligen.

In een nabije toekomst zal ons land — naar het voorbeeld van andere naburige landen die ons in dit opzicht reeds vóór zijn — door een degelijk aangepaste wetgeving een betere bescherming van de scheppende kunstenaar moeten verzekeren.

Het arrest van het Hof van Beroep van Brussel in dato 9 mei 1953, alsmede het arrest van het Hof van Cassatie in dato 19 januari 1956 hebben zowel in het binnenland als in het buitenland omwille van de erin uiteengezette principes de belangstelling van de juristenwereld gaande gehouden. (1).

De N.R.O. had vanwege de SABAM de vergunning verkregen tot het openbaar maken van werken van bepaalde componisten, voor alle uitvoering, hetzij door levende krachten (musici) hetzij op mechanische wijze (radio, radiodistributie, bandopname, grammofoonopname). De vraag nu, waarover het geschil ging, bleek de volgende te zijn: had de NRO krachtens deze vergunning ook het recht tot radiouitzending door middel van grammofoonplaten, die voor de handel bestemd zijn (met een label «privaat gebruik»)?

Zeër terecht wees het arrest van het Hof van Cassatie op het algemeen principe waarbij een uitsluitend recht aan de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt voorbehouden.

De inhoud van het auteursrecht omvat het recht tot openbaarmaking en tot verveelvoudiging, beide begrippen genomen in de brede zin. Gezien de exclusiviteit van dit recht heeft de auteur de macht om alle verveelvoudiging van zijn werk te verbieden, alléén mechanische opnamen voor privaat gebruik toe te laten en a fortiori het gebruik van dezelfde opnamen voor radioverspreiding te ontzeggen.

2. Het probleem dat door het Hof van Beroep werd

aangesneden, was geheel nieuw. Het bleek daarenboven niet op uitdrukkelijke wijze geregeld te zijn door de wetgeving van 1-3-1886 op het auteursrecht, en evenmin door de Conventie van Bern. (2). Het art. 11 bis omvat weliswaar een algemeen principe maar behelst geenszins het geval van verspreiding door radiouitzending van een letterkundig- of kunstwerk voorafgaandelijk opgenomen op handelsgrammofoonplaten.

Door het arrest dd. 19-1-1956 heeft het Hof van Cassatie, ingaande op het advies van advocaat-generaal Ganshof van der Meersch, overwogen dat de ratio-nale interpretatie van art. 1 van de wet op het auteursrecht meebrengt dat, indien de maker toestemming kan verlenen of weigeren of voor het geheel of voor een deel van mechanische opnamen, verveelvoudiging, uitvoering of radioverspreiding van zijn werk door middel van grammofoonplaten, hij eveneens gerechtigd is de overdracht van zijn auteursrechten te beperken tot de opnamen door middel van dezelfde grammofoonplaten bestemd tot «beperkt gebruik». Dit «beperkt gebruik» houdt evenwel in het verbod dezelfde opnamen te gebruiken tot andere doeleinden dan deze waarvoor de oorspronkelijke vergunning was verleend.

3. Deze opvatting van het Hof van Cassatie is volkomen in overeenstemming met de vooropgestelde strekking tot bescherming van de auteur bij de Conventie van Bern, van 9-9-1886 en bij de navolgende Conferenties in internationale overeenkomsten van 13-11-1908 te Berlijn; van 2-6-1928 te Rome en van 26-6-1948 te Brussel, waarbij steeds de bezorgdheid tot een daadwerkelijke bescherming van de belangen van de maker van het kunstwerk in het internationaal recht tot uiting kwam.

Door het toekennen van een uitsluitend recht aan de auteur van het kunstwerk wordt hem een middel ter hand gesteld om over zijn geestelijk eigendom naar goeddunken te beschikken en zijn toestemming te verbinden aan iedere voorwaarde die hij goedvindt alsook een billijke vergoeding te verzekeren voor zijn arbeid en voor de verrijking van het geestelijk bezit van de Natie.

4. In het algemeen zullen de belangen van de maker van het kunstwerk en die van de gemeenschap samen-

(*) Internationale Conventie betreffende verwante rechten afgesloten te Rome op 26 oktober 1961.

vallen. Maar ingeval van belangenconflict tussen het private en het algemeen belang dient de vraag gesteld te worden of de auteursrechtelijke bescherming dient te wijken.

Volgens het systeem, gehuldigd in de landen van Oost-Europa, wordt de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst aangezien als een element ten dienste van de gemeenschap en van de ideologie door deze Staten gehuldigd. Het auteursrecht is aldus blijkbaar bedoeld als een aanmoediging tot vruchtbaarheid in de scheppende geestelijke arbeid van de Natie. Het individuele moet noodzakelijk worden opgeofferd aan het gemeenschapsbelang. Aldus wordt in Sovjet-Rusland luidens de wet van 16-5-1928 over letterkundige- en kunstwerken het recht tot staatstussenkomst bij de beslissing van de auteur tot openbaarmaking van zijn kunstwerken vermeld. Wel wordt in principe aanvaard dat de maker zelf de beste rechter is bij het beoordelen van het ogenblik wanneer en van de wijze waarop het kunstwerk aan het publiek zal worden openbaar gemaakt; maar de Staat kan steeds het initiatief nemen en in naam en plaats van de auteur de uitvoering en openbaarmaking bevelen wanneer de gezagsdragers oordelen dat dit wenselijk voorkomt ter verspreiding van het cultureel vermogen van de gemeenschap. Indien de auteur uit zijn geestelijk vermogen wordt onteigend, dan behoudt hij evenwel een recht tot billijke vergoeding. (3).

In ons land integendeel, ingevolge onze nationale wetgeving en overeenkomstig de wet van 16-4-1934 houdend bekrachtiging van de Internationale Auteursrechtconventie, alsmede in de landen die toegetreden zijn tot de Conventie van Bern wordt het uitsluitend recht van de auteur aanvaard, waardoor de openbaarmaking van een letterkundig- of kunstwerk door radio-uitzending of door enig ander middel als grammofoonplaat-bandopnemer, enz. evenals de machtiging tot openbare uitvoering van muziekwerken door middel van instrumenten dienend tot mechanische verveelvoudiging aan de voorafgaande toestemming van de maker verbonden. (4). Het auteurschap is dienvolgens een recht dat uitsluitend toekomt aan de maker van het letterkundig, wetenschappelijk of kunstwerk. (Pasin, 1886, blz. 111 - Dubois: Droit d'auteur 1950, blz. 337).

5. Een gelijkaardig conflict kan oprijzen tussen de auteur van het letterkundig, wetenschappelijk of kunstwerk en de vertolkende of uitvoerende kunstenaar.

Indien de auteur zijn creatieve arbeid veruitwendigt onder een uitwendig-tastbare vorm (schilderij, letterkundig werk, toneel of dramatisch werk, muziekwerk), zal de vertolkende of uitvoerende kunstenaar de uitvoering van het kunstwerk met zijn persoonlijkheid kunnen merktekenen en derhalve door zijn toedoen enige creativiteit bij de totstandgekomen uitvoering bewerkstelligen.

Aldus worden én de maker van het kunstwerk én de vertolkende of uitvoerende kunstenaar met elkaar verenigd. Kan deze enge band tussen beiden rechten doen ontstaan ten opzichte van de kunstenaar naast deze van de maker van het kunstwerk? Zo ja, welke is de aard van deze rechten?

6. De uitdrukking « verwante rechten », algemeen in gebruik in de omgangstaal van de internationale conferenties, omvat de rechten van de vertolkende of uitvoerende kunstenaars, die van de producent van grammofoonplaten en die van de instellingen van radioverspreiding of televisie. Zij vormen een geheel nieuwe

sector van rechten, reeds door verscheidene moderne wetgevingen en rechterlijke uitspraken als dusdanig erkend, op de grens maar ook in contact met het auteursrecht.

Het arrest van het Hof van Cassatie dd. 9-1-1956 wijst op deze wisselwerking tussen het auteursrecht enerzijds en het recht, ontstaan uit de uitvoering van het kunstwerk anderzijds.

De wet van 1886 is niet bij machte alle vragen op te lossen die met betrekking tot het auteursrecht en de verwante rechten kunnen gesteld worden. Zo zal het niemand ontgaan dat de radio-uitzending van een kunstwerk door middel van de grammofoonplaat niet een louter voortbrengsel van de nijverheid uitmaakt; zij is vooral de drager van de uitgave van het kunstwerk en vertegenwoordigt aldus de stoffelijke uitvoering ervan. De vertolkende of uitvoerende kunstenaar kan zich ook beroepen op het persoonlijk karakter van de vertolking, aan het kunstwerk gegeven.

Er is reden tot de vraag op welke wijze het auteurschap zal gewaarborgd worden wanneer daarmee de verwante rechten in conflict zullen komen. Hierbij dient uitgemaakt, welke middelen zullen worden aangewend; daartoe moet men ook de juridische aard van deze nieuwe rechten bepalen: behoren beide rechten tot dezelfde juridische groep of zijn de verwante rechten een nevenprodukt van de auteursrechten, of zijn ze van verschillende geardeerdheid?

7. Het probleem van een wetgevende regeling op nationaal zowel als op internationaal plan in verband met de auteursrechten en de verwante rechten dringt zich des te meer op uit reden alléén van de snelle technische vooruitgang waarbij magnetische banden, radio en televisie alle kunstuitleveringen kunnen vervleelvoudigen en uitzenden in uitgestelde relais.

Deze verveelvoudiging brengt als bij kettingreactie een aanzienlijke vermindering teweeg van de rechtstreekse uitvoeringen ten opzichte van de vertolkende en de uitvoerende kunstenaar en stelt dienvolgens sociale en economisch-financiële problemen op het voorplan.

In enkele landen werd trouwens reeds overgegaan tot reglementering door de wetgever van de wederzijdse rechten van de maker van het kunstwerk en de vertolkende of uitvoerende kunstenaar, dit in afwachting dat door een internationale Conventie de éénmaking van deze normen zou worden verwezenlijkt. (5).

Vooraleer de internationale Conventie te bespreken, achten wij het nuttig, althans overzichtelijk, de bestaande wetgeving in deze nieuwe materie te onderzoeken en de hoofdgedachten ervan te belichten.

Tsjecho-Slovakije

8. De wet van 22 december 1953 houdend nieuwe regeling van het auteursrecht voorziet verschillende artikelen ter bescherming van de verwante rechten. Deze rechten werden behandeld vanuit twee verschillende standpunten. Enerzijds vanuit het oogpunt van een recht van toestemming en een recht van vergoeding voor elk gebruik van een vertolking of uitvoering:

1) van een opname op mechanische, elektrische of optische wijze gedaan met het oog op verveelvoudiging van grammofoonplaten voor het publiek bestemd of met het oog op filmproductie voor het publiek bestemd;

2) van publieke uitvoering van grammofoonplaten en publieke filmvertoningen;

3) van radio- of televisieuitzendingen indien de

kunstenaar aangeworven werd door een andere instelling dan het staatsorganisme van radioverspreiding.

De kunstenaar daarentegen verkrijgt slechts een recht van vergoeding :

1) voor alle vertolking of uitvoering opgenomen door het instituut van radioverspreiding met eigen middelen en voor eigen uitzendingen ;

2) voor alle uitgestelde uitzendingen van reeds uitgezonden programma's. In het systeem van de landen van Centraal en Oost-Europa wordt de kunstenaar zowel als de maker van het werk aangezien als ten dienste van de gemeenschap en van de ideologie van deze volksgemeenschap. Het auteursrecht, alsmede de verwante rechten worden beschermd in de mate dat zij het nationaal bezit op gebied van letterkunde, wetenschap of kunst verrijken. Het individueel standpunt wordt ingeval van conflict noodzakelijk opgeofferd aan het gemeenschapsgevoelen derwijze dat de openbaarmaking en de verveelvoudiging niet het uitsluitend recht van de auteur uitmaken.

De minister van Culturele Zaken kan in naam en in plaats de auteur machtiging verlenen wanneer de maker van het werk moeilijk te bereiken is of wanneer deze zonder wettige reden zijn toestemming weigert. Dezelfde normen worden toegepast inzake reglementering van de verwante rechten. Nochtans blijft het recht van vergoeding steeds gewaarborgd. (art. 22). Het hoofdkenmerk bij de reglementering van de verwante rechten bestaat in de beperking van het recht van toestemming uitsluitend tot de verveelvoudiging van grammofoonplaten bestemd voor het publiek en de publieke uitvoering van deze grammofoonplaten door middel van radioverspreiding, andere dan door het Nationaal Instituut voor radio en televisie.

Noorwegen

9. Wet van 12-5-1961 houdend regeling van het auteursrecht. — Luidens art. 2 heeft het auteurschap een uitsluitend recht van beschikking op de geestelijke arbeid met het oog op verveelvoudiging of openbaarmaking onder oorspronkelijke of gewijzigde vorm. De verwante rechten worden op summier wijze gereglementeerd (art. 42 en volg.). Aldus kan de uitvoering van een vertolking van de kunstenaar zonder zijn toestemming, niet worden opgenomen op grammofoonplaten, films, magnetische band of elk ander middel dienend tot verveelvoudiging ; niet worden openbaar gemaakt door middel van rechtstreekse radiouitzendingen ; niet worden verspreid onder een ander publiek dan datgene voor hetwelk de kunstenaar optreedt, tenzij na 25 jaar te rekenen van de dag waarop de opname is geschied.

De Noorse wetgeving voorziet de instelling van een Fonds voor vertolkende en uitvoerende kunstenaars waarbij verplichte stortingen dienen gedaan door al degenen die, hetzij om beroeps- of winstreken, een openbare vertoning geven van de vertolkingen of uitvoeringen van de kunstenaar, door middel van opnamen, hetzij in het openbaar de radioprogramma's heruitzenden, hetzij door het drukken of kopiëren van bestaande opnamen tot verveelvoudiging overgaan.

Het Noorse Radioinstituut is evenwel gerechtigd de werken, door eigen middelen op te nemen met het doel deze in eigen programma's weer te geven mits het reeds gerechtigd was dezelfde werken uit te zenden. (art. 20). Voorzien wordt een heffing van 3 % op elke openbaarmaking en de oprichting van een Fonds ten bate van auteurs en kunstenaars.

De vergoeding wordt uitbetaald naargelang de behoeftige toestand van de rechthebbenden.

In plaats van het traditioneel stelsel van privaat recht wordt een stelsel bijgetreden waarin sociale overwegingen primeren.

Zweden

10. In de Zweedse wetgeving op het auteursrecht (wet van 30 december 1960) wordt de bescherming van de verwante rechten beperkt tot de vertolking of uitvoering van letterkundige- of kunstwerken. (art. 45 tot 48).

De uitvoerende of vertolkende kunstenaar wordt beschermd tegen het kopiëren of uitzenden van zijn rechtstreekse uitvoeringen, almede tegen de openbaarmaking bij wijze van draadomroep in andere lokalen dan deze waar de rechtstreekse uitvoering geschiedt.

De gemachtigde opnamen van zijn uitvoeringen worden eveneens beschermd tegen het kopiëerwerk gedurende een termijn van 25 jaar, te rekenen van het jaar volgend op de opname.

De kunstenaar behoudt steeds een recht tot vergoeding bij elk gebruik van grammofoonplaten voor radioverspreiding.

Art. 46 beschermt de fabrikant van grammofoonplaten tegen alle kopiëerwerk van zijn prestaties (platen, geluidsfilmen, bandopnamen) gedurende 25 jaar volgend op het jaar van de opname.

Wanneer een plaat door het Radioinstituut wordt gebruikt, hebben én kunstenaar én fabrikant recht op vergoeding.

Bij art. 48 wordt het Radioinstituut beschermd tegen elke verveelvoudiging van zijn uitzendingen met winstgevend doel gepleegd.

Denemarken

11. Wet van 31-5-1961 houdend regeling van het auteursrecht.

De auteur kan hetzij voor het geheel, hetzij voor een deel afstand doen van het beschikkingsrecht over zijn werk. Hij kan alléén deze toestemming geven of weigeren al naar hem goedgevindt en hij kan iedere voorwaarde die hij wenst (o.m. beperkte openbaarmaking of verveelvoudiging) bij uitsluiting van ieder ander gebruik aan die toestemming verbinden.

Indien de auteur afstand doet van het recht tot voordracht, tot voorstelling of tot uitvoering in het openbaar, geldt deze afstandsverklaring voor een termijn van maximum 3 jaar.

Indien bij de overeenkomst het uitsluitend recht aan de vertolkende of uitvoerende kunstenaar wordt toegekend, zal de auteur evenwel gerechtigd zijn óf zijn werk in het openbaar zelf uit te voeren, óf dit recht aan derden af te staan indien de oorspronkelijke contractant verwaarloosd heeft gebruik te maken van dit recht gedurende drie achtereenvolgende jaren. (art. 32).

Luidens artt. 45 en volg. worden de verwante rechten als volgt geregeld : de voordracht, de voorstelling of uitvoering door een vertolkende of uitvoerende kunstenaar van een letterkundig of kunstwerk mag, zonder diens toestemming :

1) niet worden opgenomen door middel van grammofoonplaten, magnetische band, film of enig instrument dienend tot mechanische weergave in het openbaar ;

2) niet rechtstreeks worden uitgezonden door radio of televisie ;

3) niet worden weergegeven in het openbaar aan een andere groep dan die waarvoor de vertolkende kunstenaar rechtstreeks optreedt.

Art. 47 verleent aan de kunstenaar en aan de fabri-

kant van de grammofoonplaat een recht van vergoeding telkens wanneer een opname wordt uitgevoerd door radio of televisie of door elke andere wijze van openbaarmaking met winstgevend doel.

Inbreuken op artt. 45 en volg. worden beteugeld met geldboeten en gevangenisstraffen van maximum 3 maanden. (art. 55). Daarenboven kan de rechtbank, ten bate van de schadelijder, de verbeurdverklaring bevelen van alle exemplaren opgenomen in strijd met deze bepalingen. Naast deze toekenning aan de schadelijder, kan de rechtbank de vernietiging of onbruikbaarmaking van de betwiste opnamen bevelen (art. 57).

De Scandinavische wetgevingen vertonen een grote gelijkheid op het stuk van de verwante rechten. Er werd echter geen eensgezindheid bereikt wat betreft de oprichting van het Steunfonds. Daarenboven behouden in Zweden en Denemarken de uitvoerende en de vertolkende kunstenaars zowel als de fabrikant van grammofoonplaten, een individueel recht tot vergoeding wanneer de opnamen van hun uitvoeringen voor radioverspreiding worden gebruikt, terwijl intengendeel in Noorwegen het systeem blijkt gehuldigd waarbij het radioinstituut ontslagen wordt van alle storting aan het Fonds in verband met uitgestelde radiouitzendingen door middel van opnamen met eigen middelen en voor eigen gebruik bestemd.

Verenigd Koninkrijk

12. De bijzondere wet «Dramatic and Musical Performance Protection Act», alsmede de «Copyright Act», bepalen dat de mechanische opnamen (op band, film, grammofoonplaten) alsmede de radiouitzendingen van dramatische of muzikale werken zonder toestemming van de kunstenaar uitgevoerd, een inbreuk uitmaken. Kwaad opzet wordt niet vereist, het wetens en willens uitvoeren volstaat. Er is echter geen bescherming door de strafwet voorzien wanneer het nieuwstijdingen of gemengde berichten betreft die louter het karakter van persberichten hebben, wanneer de uitvoering slechts de achtergrond of het accessorium uitmaken ten opzichte van het hoofdmotief van de uitzending of van de opname, of wanneer het een gebruik voor privé-doeleinden betreft. (art. 1-2).

De rechtbank kan bij de veroordeling van de verdachten bevelen dat alle grammofoonplaten, films, matrijzen en andere mechanische middelen die in het bezit zijn van de inbreukpleger en die gediend hebben of bestemd waren om de inbreuk te plegen, zullen worden verbeurd of vernietigd of elke andere bestemming toegewezen krijgen die de rechtbank nuttig oordeelt.

Kenmerkend in de Engelse Wet is het feit dat de kunstenaar geen persoonlijk recht bezit, daar het om een loutere strafwet gaat en het in beweging brengen van de publieke vordering zelfs niet afhankelijk is van een voorafgaande klacht.

Duitsland

13. De bescherming van de verwante rechten werd de lege ferenda door de rechtspraak erkend. (7).

Er bestaat een wetsontwerp uitgaande van de Minister van Justitie van de Bondsrepubliek, waarbij de bescherming van de vertolkende of uitvoerende kunstenaar zou worden voorzien in volgende gevallen :

1) alle openbare mededelingen bij wijze van luidsprekers of andere mechanische middelen van een rechtstreekse uitvoering, buiten de plaats waar ze werd gegeven, is slechts toegelaten mits toestemming

van de kunstenaar. Dezelfde regeling geldt voor de radio-uitzendingen ;

2) de opname door middel van instrumenten (hetzij band, hetzij film) mag slechts worden gedaan mits voorafgaande toestemming van de kunstenaar ;

3) de radio-uitzending door middel van dergelijke opnamen verplicht tot billijke vergoedingen, tenzij de kunstenaar met het organisme van radio-uitzendingen verbonden is door een dienstverhuuringscontract dat dergelijke uitvoeringen voorziet.

Italië

De Italiaanse wetgeving (wet op het auteursrecht van 19 december 1956) komt ons voor als de minst gunstige onder de landen welke reeds de bescherming van de verwante rechten door wetgevende tussenkomst hebben geregeld. Aan de kunstenaar wordt enkel een recht tot vergoeding toegekend wanneer zijn uitvoeringen, buiten elke contractuele verbintenis om, worden verspreid door middel van radiouitzendingen of door elk ander mechanisch middel als opname, op magnetische band, grammofoonplaat, film of dergelijke.

Hetzelfde recht tot vergoeding behoort aan de kunstenaar telkens wordt overgegaan tot verspreiding door middel van een voorgaande uitzending of verveelvoudiging.

De Italiaanse wet kent evenwel aan de uitvoerende of vertolkende kunstenaar morele rechten toe waarbij hij gerechtigd is zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere wijziging van de uitvoering die nadeel zou kunnen toebrengen aan zijn eer of naam.

Frankrijk

15. De Franse wetgeving (wet van 11-3-1957) biedt in haar titel II, een geheel nieuwe reglementering aan waarbij voor het eerst in de nationale wetgevingen, de grondbeginselen worden vastgelegd die de verhoudingen zullen bepalen tussen de maker van het kunstwerk en de vertolkende of uitvoerende kunstenaar.

Wij achten het nuttig omwille van hun oorspronkelijkheid de meest opvallende wetsbepalingen aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen.

Het beschikkingsrecht van het auteurschap wordt onderverdeeld in een recht van uitvoering of openbaarmaking en een recht van verveelvoudiging. De uitvoering omvat de rechtstreekse mededeling van het werk in het openbaar door middel van levende krachten (voordracht, voorstelling) of op mechanische wijze (radio, radiodistributie, televisie). De verveelvoudiging of reproductie omvat alle middelen die ertoe dienen het kunstwerk te bestendigen, hetzij door het te drukken of te kopiëren, hetzij door het te vermenigvuldigen door middel van grammofoonplaten, graveerwerk, filmstroken of enig andere methode van plastische of grafische kunst, hetzij door mechanische of magnetische opnamen. Afstand van het recht tot uitvoering brengt niet mede het recht tot verveelvoudiging of omgekeerd.

Wanneer de overeenkomst de volle afstand van één van deze twee rechten beoogt, dient de draagwijdte steeds beperkt tot de uitbatingsmiddelen voorzien bij de overeenkomst (art. 30) (8).

Bij gebreke aan uitdrukkelijk beding betreffende het uitsluitend recht op het kunstwerk, wordt het uitvoeringscontract nooit aangezien als strekkend tot het uitbatingsmonopolium op het kwestieus kunstwerk.

Bij gebreke aan tegenstrijdig beding, verleent de machtiging tot radio-verspreiding of openbaarmaking door uitzending door middel van draadloze omroep

van klank of lichtbeelden, machtiging tot alle uitzendingen door de gemachtigde contractant (art. 45).

Luidens art. 30 geeft de machtiging tot radioverspreiding geen recht tot opnamen van uitgezonden kunstwerken, op mechanische wijze (als grammofoonplaten, bandopnamen, filmstroken).

De Franse wet voorziet uitdrukkelijk het recht van gebruik (*droit d'usage*) waarbij bepaald wordt dat bij elke overdracht van het auteursrecht de bestemmingsvoorwaarden dienen omschreven te worden.

Bij wijze van uitzonderlijke maatregel en omwille van het nationaal belang of van de bijzondere wetenschappelijke of documentaire waarde, kunnen machtigingen tot opnamen worden verleend, hetzij volgens een afgesloten overeenkomst tussen partijen, hetzij, bij gebreke aan dergelijke overeenkomst, bij beslissing van de minister van Schone Kunsten. Dergelijke opnamen worden bewaard in het staatsarchief.

Besluiten

16. Uit dit overzicht van de nationale wetgevingen, menen wij volgende bedenkingen naar voor te kunnen brengen :

1) dat de moderne wetgevingen in het kader van de bescherming op het auteurschap, het principe van de bescherming van de verwante rechten, zij het op uiteenlopende wijze, hebben aanvaard op voorwaarde dat geen auteursrecht op vertolking of uitvoering van het kunstwerk zou worden gesteld ;

2) dat geen eensgezindheid bestaat nopens de omvang van het recht tot machtiging enerzijds, het recht tot vergoeding anderzijds : bepaalde landen (Italië) kennen ten aanzien van de verwante rechten uitsluitend een recht tot vergoeding toe ; bepaalde landen erkennen daarenboven de noodzaak ook met strafrechtelijke normen de verwante rechten te beschermen en houden voor dat de bestraffing slechts voor opzetmisdriven moet zijn voorzien (Engeland).

In meerderheid hebben deze moderne wetgevingen voor wenselijk gehouden dat het recht tot machtiging behorend aan de vertolkende of uitvoerende kunstenaar diende beperkt te worden tot alle opnamen op band, plaat of film, alsmede tot alle radio- of televisieuitzendingen of alle openbaarmakingen van hun *rechtstreekse uitvoeringen*.

Bepaalde wetgevingen sluiten het recht tot machtiging uit wanneer het de openbare uitzending door het radio- of televisieinstituut betreft.

Andere wetgevingen aanvaarden een uitzondering aan het recht tot machtiging ten aanzien van radio- of televisieinstituut wanneer dit enkel toepasselijk is op nieuwsberichten of gemengde berichten die louter het karakter hebben van persberichten of wanneer de prestatie slechts de achtergrond uitmaakt voor het hoofdmotief van de opname of wanneer de opname werd voorbehouden aan onderwijs of opvoeding.

Ten slotte aanvaarden bepaalde wetgevingen de machtiging ambtshalve verleend telkens de opname werd bewerkstelligd om redenen van nationaal belang of omwille van de documentaire waarde.

Internationale wetgeving

17. De konfrontatie tussen auteursrechten en verwante rechten, voornamelijk de verscheidene twistpunten in verband met de juridische structuur van de verwante rechten, de inhoud ervan in de wederzijdse rechten, hebben de landen van de Conventie van Bern de noodzakelijkheid doen inzien door inter-

ationale conferenties (9) de weg te banen tot een internationale overeenkomst.

Verscheidene conferenties hebben achtereenvolgens geleid tot de voorontwerpen van conventie van Monaco in 1957, van Den Haag in mei 1960, van Madrid in september 1961, en vonden uiteindelijk hun bekroning op de diplomatische conferentie gehouden te Rome in oktober 1961, waarbij het protocol werd afgesloten van een internationale overeenkomst in zake bescherming van de vertolkende en uitvoerende kunstenaar, de fabrikanten van grammofoonplaten en de radio-instellingen.

Deze diplomatische Conferentie van Rome (10 tot 26 oktober 1961) werd aldus besloten door een eindakte ondertekend door de gevolmachtigden van 18 staten (Argentinië, België, Brazilië, Chili, Denemarken, Duitse Bondsrepubliek, Frankrijk, Indië, Kambodja, Mexico, Oostenrijk, Vaticaanstad, Verenigd Koninkrijk, Joegoslavië, IJsland, Zweden).

België heeft door ondertekening van het protocol zich ertoe verbonden, bij wetgevende tussenkomst, de nauwkeurige uitvoering van deze conventie in eigen land te zullen waarborgen.

Overeenkomstig artikel 26 moeten de Staten die deze conventie bekrachtigd hebben, hun nationale wetgevingen in overeenstemming brengen met het afgesloten Verdrag.

Het blijkt ons aldus nuttig de hoofdgedachten van deze belangrijke internationale overeenkomst te belichten.

De akten van bekrachtiging moeten uiterlijk op 30 juni 1962 te Rome worden neergelegd door de ondertekenende Staten die deelgenomen hebben aan de Conferentie te Rome, alsmede door alle leden van de Verenigde Naties mits zij deel uitmaken van de Universele Conventie van Bern.

18. Een van de moeilijke problemen bestond in het opstellen van de principes van de Conventie zodanig dat zij aanvaardbaar zouden zijn voor de verschillende landen.

De ontwerpers van deze Conventie waren de mening toegedaan dat de Conventie uitsluitend beschikkingen van algemene aard zou inhouden, ontdaan van alle imperatieve teksten of strakke reglementeringen, in de overtuiging dat dergelijk universeel stelsel van bescherming in de ruime betekenis van het woord een brede toetreding van de landen in de hand zou werken en aldus tot een betere bescherming van de verwante rechten zou leiden.

Deze nieuwe stap tot éénmaking van het recht moge dan ook met vreugde en erkentelijkheid worden begroet.

Het ontwerpen van deze internationale wetgeving bleek in werkelijkheid erg bemoeilijkt te worden door de verscheidenheid van ideologieën, de ongelijkheid van het beschavingspeil, de verscheidenheid van de binnenlandse wetgevingen inzake arbeidsvoorwaarden, zodat het noodzakelijk was een ruim zelfbeschikkingsrecht aan de interne wetgevingen voor te behouden (zie o.m. artikelen 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15).

19. In feite is de diplomatische conferentie gestuit op onoverbrugbare moeilijkheden, zodanig dat de enige uitweg een verwijzing naar de nationale wetgeving bleek te zijn.

Aan deze laatste, inderdaad, zal het behoren te bepalen :

1) of de openbaarmaking van een grammofoonplaat bepaald wordt door de plaats van haar eerste opname

ofwel door de plaats van haar eerste beschikbaarstelling voor het publiek (art. 5);

2) of het land van herkomst van een radio-uitzending bepaald wordt door de plaats waar de maatschappelijke zetel is gevestigd of door de plaats van de uitzending (art. 6);

3) door welke voorzieningen een einde zal worden gesteld aan het ongeoorloofd gebruik van de prestaties van de kunstenaar opgesomd bij art. 7;

4) door welke maatregelen de kunstenaar die zijn uitvoering bij radioverspreiding toestond, zal beschermd worden, in geval van twijfel, tegen wederuitvoering-opname met het oog op radioverspreiding, alsmede tegen de vervelvouding van dezelfde opnamen voor radioverspreiding;

5) mits welke voorwaarden de uitvoerende kunstenaars hun rechten zullen kunnen waarborgen wanneer hun prestaties in groepsverband worden uitgevoerd;

6) of de bescherming van de Conventie zal worden uitgebreid tot de kunstenaars die geen letterkundig- of kunstwerk uitvoeren (art. 9);

7) welke de beschermingsduur van de verwante rechten zal zijn;

8) in welke mate beperkingen zullen worden gesteld aan de bescherming van de verwante rechten (art. 15).

20. Naar onze mening zal het stemmen van een wet houdend goedkeuring van de op 26 oktober 1961 te Rome gesloten diplomatische Conventie niet volstaan om de integratie van deze Conventie in het nationaal recht te verwezenlijken.

Zoals we hierboven reeds aanhaalden, zijn er inderdaad in de Conventie talrijke vraagpunten waarvan de oplossing overgelaten wordt aan de zorg van de nationale wetgever en welke, bij gebrek aan wetgevende tussenkomst, niet kunnen aangevuld worden de jure conventionis.

21. De diplomatische Conventie omvat een reeks bepalingen van minimale bescherming ten bate van de drie belanghebbende groepen (de vertolkende kunstenaar, de producenten van fonoplaten en de radio-instellingen).

Aan de eersten worden toegekend een recht van opname, een recht van radioverspreiding, een recht van beschikbaarstelling voor het publiek door openbaarmaking.

Ten aanzien van de tweeden wordt het recht van vervelvoudiging beschermd.

Aan de derden worden voorbehouden: het recht van wederuitvoering, het recht van opname en van openbaarmaking.

De verdragsluitende Staten kunnen, zo zij het verlangen, in de akte van bekrachtiging bedingen dat zij zich niet verbonden achten betreffende bepaalde beschermende bepalingen ten aanzien van de radio-uitzendingen of van secundair gebruik. Zij lopen evenwel het gevaar van toepassing van het wederkerigheidsbeginsel.

Betrekkingen met het auteursrecht

22. Het auteursrecht beschermt het door de maker geschapen oorspronkelijk kunstwerk; aan deze bescherming ligt een scheppende arbeid ten grondslag. Integendeel kunnen de verwante rechten slechts van de wettelijke bescherming genieten uit hoofde van de geleverde prestaties bij de uitvoering van het kunstwerk (10).

Het stelsel dat door de Internationale Conventie algemeen werd goedgekeurd, was reeds in zijn grote lijnen vooropgesteld in het voorontwerp van Den

Haag (15 mei 1960). Als axioma wordt gesteld dat de bescherming van de verwante rechten in genen dele de bescherming van de maker van het kunstwerk zal mogen aantasten. Dienvolgens zullen de beschikkingen van deze Internationale Overeenkomst niet mogen uitgelegd worden als een inkorting of beperking van de rechten van de auteur (art. 1). Iedere verdragsluitende Staat verbindt zich ertoe de nodige maatregelen te treffen om het behoud van een voldoende en doeltreffende bescherming van de auteursrechten te verzekeren.

De Italiaanse en Franse vertegenwoordigers hadden voorgesteld de bescherming van de verwante rechten afhankelijk te maken van de voorafgaande voorwaarde dat de bescherming van het auteursrecht in het land van herkomst waar de bescherming werd gevraagd, op doeltreffende wijze gewaarborgd was geworden.

Dit principe wordt gehandhaafd in het art. 24 alinea 2 van de Conventie, luidens hetwelk op uitdrukkelijke wijze wordt geformuleerd dat onderhavige Conventie zal kunnen ondertekend worden door elke Staat lid van U.N.O., mits hij deel uitmaakt van de Conventie van Bern voor de bescherming van werken van letterkunde of kunst.

In de tweede plaats werd door de Franse en Italiaanse deskundigen voorgesteld dat de verwante rechten naar hun inhoud niet uitgestrekter zouden zijn dan het auteursrecht en de uitoefening van de verwante rechten niet tot gevolg zou hebben dat de uitoefening van het recht van de maker van het kunstwerk wordt ontzenuwd.

Bij art. 15 alinea 2 van de Conventie wordt bepaald dat elke verdragsluitende Staat het recht heeft in zijn nationale wetgeving ten aanzien van de uitvoerende of vertolkende kunstenaar, de fabrikant van grammofoonplaten en de radioinstellingen dezelfde beperkingen aan de bescherming te voorzien als deze welke in dezelfde wetgeving werden bedongen ten aanzien van de auteurs van een letterkundig of kunstwerk.

De meerderheid van de juristen waren van mening dat, met het oog op een ruime toetreding van de deelnemende landen, het gewenst ware aan elke verdragsluitende Staat de vrijheid te laten in zijn inlandse wetgeving deze overmacht van het auteursrecht bij wetgevende bepaling vast te leggen.

23. De verwante rechten worden aldus aangezien als beschermingsbepalingen de jure conventionis opgelegd.

Tegenover de scheppende verwezenlijkingen van de auteur worden de uitvoeringen van de vertolkende kunstenaar gesteld. Er wordt bijaldien geen auteursrecht toegekend maar uitsluitend een wettelijke bescherming welke totaal afgescheiden is van de bescherming verleend aan de maker van het kunstwerk zowel door zijn bestaansvoorwaarden als door zijn gevolgen.

Terwijl het begrip « auteursrecht » voorbehouden blijft aan de bescherming van de rechten van de auteur op werken van letterkunde, wetenschap en kunst, heeft de wettelijke bescherming van de verwante rechten als enig doel de vervelvoudiging of gebruikmaking van de uitvoeringen van de vertolkende of uitvoerende kunstenaar, van de fabrikant van grammofoonplaten, van organismen van radiouitzendingen, aan een reglementerende bescherming te onderwerpen.

Deze reglementering wordt in het Verdrag omschreven als een recht van machtiging en een recht van vergoeding. De bescherming wordt daadwerkelijk verzekerd door burgerlijke en strafrechtelijke sankties, waarvan de keus aan de verdragsluitende Staten overgelaten wordt.

24. Aan de uitvoerende of vertolkende kunstenaars wordt, luidens art. 7, geen uitdrukkelijk recht van machtiging toegekend.

De bescherming, zoals geformuleerd in de Conventie, werd aldus opgevat dat zij, naargelang de gegeven interpretatie in de nationale wetgeving, toelaat bepaalde gebruikmakingen te *verhinderen*.

Art. 7 stelt alléén een minimum van beschermende voorzieningen voorop, waarbij de kunstenaar beschermd wordt tegen het gebruikmaken van zijn prestaties, welke buiten het kader van de door hem afgesloten overeenkomst zouden plaats grijpen.

Aldus voorziet de Conventie de bescherming van de vertolkende of uitvoerende kunstenaars:

- 1) tegen de opname van de rechtstreekse uitvoeringen zonder hun toestemming (art. 7/1/b);
- 2) tegen de radioverspreiding van hun rechtstreekse uitvoeringen zonder hun toestemming (art. 7/1/a);
- 3) tegen de openbaarmaking van hun rechtstreekse uitvoeringen zonder hun toestemming (art. 7/1/a);
- 4) tegen de opname van de uitgezonden rechtstreekse uitvoeringen zonder hun toestemming (art. 7/1/b);
- 5) tegen de verveelvoudiging van de opnamen van hun uitvoeringen (art. 7/1/c) (11).

25. Daarentegen verleent het art. 10 aan de fabrikant van grammofoonplaten het recht van machtiging of van verbod van elke rechtstreekse of onrechtstreekse verveelvoudiging (elke wederopname van een uitvoering op plaat opgenomen).

Aan de radio-instellingen wordt luidens art. 13 eveneens het recht van machtiging of van verbod verleend ten aanzien van alle openbaarmaking op openbare plaatsen waar een inkomgeld wordt geheven.

26. Het art. 7 paragraaf 2 heeft de betrekkingen geregeld tussen de uitvoerende kunstenaar enerzijds, de radio-instellingen anderzijds. Te dien aanzien had het voorontwerp van de Internationale Organisatie van de arbeid in het art. 4 een bijzondere beschikking ingelast die, naar ons oordeel, door onze nationale wetgeving zou dienen overgenomen te worden. Deze bepaling bevat een vermoeden juris tantum, mits tegenbewijs door een tegenstrijdig contractueel beding, dat de kunstenaar die een verbintenis tegenover de radio-instelling afsluit, ipso facto aanvaardt dat zijn uitvoering zal kunnen verspreid worden hetzij rechtstreeks, hetzij mechanisch bij wijze van opnamen.

De opname (op band of op plaat) voor radioverspreiding behoort heden ten dage zodanig tot de gewoonten dat de kunstenaar niet meer kan aanvoeren dat hij in de onwetendheid zou zijn gebleven nopens de mogelijkheid van mechanische opnamen van zijn uitvoeringen. Indien deze opname niet toegelaten wordt, blijft het hem vrij dit beding op uitdrukkelijke wijze aan de mede-contractant op te leggen.

Wij zijn de mening toegedaan dat dit de enige uitweg is om menig geschil te voorkomen, gezien het groot aantal uitvoeringen die dagelijks in een radio-instelling worden opgenomen.

Het is inderdaad een dringende behoefte geworden dat de bescherming van de kunstenaar derwijze zou worden gereguleerd dat zij de normale uitbatingsmogelijkheden van de maker van het kunstwerk niet zou hinderen.

Er moet aldus in de eerste plaats worden uitgezien naar de eerbiediging van de rechten van de auteur waarvan de werken ten grondslag liggen van de uitvoering van de kunstenaar.

Indien deze laatste van een volstrekte bescherming

zou genieten, zou onvermijdelijk de maker van het kunstwerk in grote mate schade worden berokkend.

De in het openbaar uitgevoerde, voorgedragen of voorgestelde werken, zouden niet kunnen worden gebruikt voor ingerichte openbare uitvoeringen in beperkte kringen (herbergen, koffiehuisen, hotels, liefdadigheidsfeesten, enz.) en de inkomsten van de auteurs zouden hierdoor in gevoelige mate worden vermindert.

Overigens moet de bescherming van de kunstenaar worden beperkt, om redenen van algemeen belang, voortvloeiend uit het feit dat zich meer en meer de noodzakelijkheid voordoet van kulturele omwisseling tussen de landen onder vorm van radioverspreiding (radio- en televisieuitzendingen). De bescherming van de kunstenaar die geen rekening houdt met dit openbaar belang, kan een degelijke internationale samenwerking tussen de radioinstellingen in de weg staan. (Wet van 14 februari 1962 houdend goedkeuring van de Europese overeenkomst betreffende de uitwisseling van programma's door middel van televisiefilms. - Staatsblad 28 maart 1962, blz. 2470, en volg.) (12)

* * *

27. Beperkingen aan het recht van machtiging.

1. Secundair gebruik (art. 12).

Het secundair gebruik van grammofoonplaten met dienovereenkomstige beschikbaarstelling voor het publiek geven aanleiding tot een éنية en billijke vergoeding overeenkomstig de bepalingen van de nationale wetgeving.

Wanneer een grammofoonplaat, voor de handel bestemd of een verveelvoudiging van deze plaat rechtstreeks gebruikt wordt voor radioverspreiding of voor enig andere openbaarmaking in het publiek, zal een éنية en billijke vergoeding worden uitgekeerd aan de vertolkende of uitvoerende kunstenaar en aan de fabrikant van de grammofoonplaten.

Bij gebrek aan akkoord tussen beide belanghebbenden, kan de nationale wetgeving de voorwaarden van verdeling van deze vergoeding bepalen (art. 12). Een belangrijk twistpunt werd aldus door deze beschikking van het Verdrag geregeld. Beiden zullen kunnen aanspraak maken op de vergoeding uitgekeerd door het radio-organisme, de concert-directie, de caféhouder, het verenigingsbestuur, de schouwburgdirectie die deze grammofoonplaten ten gehoor bracht van het publiek.

De auteursvereniging was bezorgd om de eisen van bepaalde kunstenaarsverenigingen die, ten aanzien van dit secundair gebruik, niet alléén een recht tot vergoeding maar ook een recht van machtiging hadden geformuleerd.

Door deze Conventie worden de houders van verwante rechten een recht van vergoeding toegekend met uitsluiting van het recht van machtiging (13).

2. Beperkingen gesteld door het artikel 15.

Het art. 15 van de Conventie verleent aan de nationale wetgeving de mogelijkheid bepaalde beperkingen te stellen aan het recht van machtiging en het recht van vergoeding.

- a) wanneer het een privaat gebruik betreft;
- b) wanneer het de openbaarmaking betreft van korte gedeelten ter gelegenheid van nieuwstijdingen en gemengde berichten;
- c) wanneer het een opname van korte duur betreft

(fixation éphémère) door een radioinstelling door eigen middelen en voor eigen uitzendingen;

d) wanneer het gebruik uitsluitend geschiedt voor het onderwijs — of voor een ander wetenschappelijk doel.

* * *

28. Titularissen van de bescherming. Land van herkomst.

De Conventie heeft door haar artikelen 4-5-6 de criteria (van de nationaliteit of van het grondgebied) aangegeven ten einde te bepalen welke uitvoerende of vertolkende kunstenaar, welke fabrikant van grammofoonplaten, welk radioinstituut van de bescherming zal kunnen genieten. De experts hebben zich nagevoeg eensluidend akkoord verklaard met de bescherming verbonden aan het grondgebied (ontwerp O.I.T. 1957), waarbij slechts beschermd worden de uitvoeringen van vertolkende of uitvoerende kunstenaar op het grondgebied van een van de landen van de Conventie (art. 4).

Het principe van de nationaliteit zou onmogelijke toestanden geschapen hebben; inderdaad, in geval van uitvoering door een groep kunstenaars (orkest, koor, toneelgezelschap), zou telkens, en voor elk afzonderlijk, de nationaliteit dienen nagegaan te worden; vervolgens zou ofwel slechts bescherming verleend worden aan degenen onder hen wier land van herkomst behoort tot de Verdragsluitende Staten, ofwel zou beslist worden of de deelneming van één enkele kunstenaar behorend tot een verdragsluitende Staat, de bescherming van de Conventie tot de ganse formatie kon meebrengen.

Deze verwickelingen werden gelukkig voorbijgestreefd door het aanvaarden van het criterium van het grondgebied waarbij elke prestatie die uitgevoerd wordt in één van de verdragsluitende Staten wordt beschermd, onafgezien de nationaliteit van de kunstenaar die eraan deelneemt.

Wat de grammofoonplaten betreft, bepaalt art. 5 van de Conventie een trapsgewijze bescherming, volgens het criterium van de nationaliteit, indien de fabrikant een ingezetene is van een ander Verdragsluitende Staat; volgens het criterium van de opname, indien de eerste opname werd verwezenlijkt in een andere verdragsluitende Staat; volgens het criterium van de bekendmaking, indien de plaat voor het eerst werd openbaar gemaakt in een andere verdragsluitende Staat.

Wordt de openbaarmaking verwezenlijkt in een niet-contracterende Staat, en wordt de plaat terzelfdertijd binnen de 30 volgende dagen in een andere verdragsluitende Staat openbaar gemaakt, wordt de plaat aangezien als zijnde het eerst openbaar gemaakt in die verdragsluitende Staat.

Ten slotte, wordt ten aanzien van het radioinstituut, bescherming verleend hetzij de maatschappelijke zetel gevestigd is in een andere verdragsluitende Staat, hetzij de uitzending plaatsgreep door middel van een uitzendpost gelegen op het grondgebied van een verdragsluitende Staat.

Het wordt evenwel aan de vrije beschikking van de contracterende landen overgelaten te beslissen dat zij slechts bescherming zullen verlenen indien beide voornoemde voorwaarden gezamenlijk werden nageleefd. (art. 6 en 2)

* * *

29. Letterkundige- en kunstwerken. Gezamenlijke uitvoeringen.

Volgens art. 3 van de Conventie worden de bewoordingen « vertolkende of uitvoerende kunstenaar » in de brede zin van het woord opgevat. Zij omvatten de musici, de toneelspelers, de voordrachtgevers, de orkestleden, de dirigent, de solisten en in het algemeen al degenen die op een of andere wijze werken van letterkunde of kunst, vertolken of uitvoeren. De enige beperking wordt hierbij gesteld dat de uitvoering moet betrekking hebben op werken van kunst en letterkunde, zoals omschreven bij art. 2 van de Conventie van Bern.

Het wordt evenwel aan de nationale wetgevingen toegelaten hiervan af te wijken en wel namelijk door een uitbreiding te geven aan de voorziene bescherming ten aanzien van de kunstenaars die geen letterkundig- of kunstwerk uitvoeren. (art. 9).

Aldus wordt schijnbaar in de Verenigde Staten geen onderscheid gemaakt tussen de uitvoering van een kunstwerk en een sportprestatie. In Hongarije wordt de bescherming uitgebreid tot alle variété-kunstenaars, akrobaten, clowns, goochelaars, enz. (14)

Dergelijke uitbreiding van de bescherming zal ongetwijfeld de radio- en televisieuitzendingen in gevoelige mate hinderen. Trouwens blijkt geen geldige reden voorhanden te zijn om deze prestatie onder het statuut van de vertolkende of uitvoerende kunstenaars te brengen.

Ten slotte wordt aanvaard dat het recht op bescherming door de kunstenaar, die als lid van een formatie aan een gezamenlijke uitvoering deelneemt, niet individueel mag worden uitgeoefend.

Het behoort echter aan de nationale wetgeving te bepalen aan wie het uitoefenen van dit recht zal toekomen. In de Duitse Bondsrepubliek wordt de orkestleider alléén bekleed met het recht om machtiging te verlenen tot opname en openbaarmaking van een gezamenlijke uitvoering. (15)

Dit recht wordt evenwel getemperd door het verlenen van een uitsluitend recht tot machtiging aan solisten in een zangkoor of orkest, alsmede aan de leden van een Kamerorkest.

30. Besluiten.

Na dit onderzoek van de wetgevingen van verschillende Europese landen, al dan niet toegetreden tot de Conventie van Bern, na ons te hebben verdiept in de studie van de recent tot stand gekomen Internationale Conventie van Rome, hebben wij, ten aanzien van een in de nabije toekomst wetgevende tussenkomst in ons land, voor wenselijk gehouden :

1) dat, gezien de medeondertekening door onze gezant van de diplomatische Conventie van Rome, de wetgever in een nabije toekomst bij akte van bekrachtiging deze Conventie uitvoerende kracht zou geven en door een aangepaste nationale wetgeving de principes zou vastleggen welke de verhoudingen tussen auteurschap en verwante rechten enerzijds, alsmede de onderlinge verhoudingen tussen de verscheidene groepen (vertolkende kunstenaars, fabrikanten van grammofoonplaten, radio-instellingen) anderzijds, zullen beheersen. In dit verband dienen de contractuele verhoudingen tussen de uitvoerende en vertolkende kunstenaar en de radio-instelling derwijze geregeld te worden dat de kunstenaar die zich tegenover het radio-instituut verbindt, geacht wordt toestemming te hebben verleend tot verspreiding hetzij rechtstreeks, hetzij op mechanische wijze door opnamen en onder

vorm van uitgestelde programma's behoudens tegenstrijdige bedingen;

2) dat een efficiënte bescherming zou worden voorzien door een geheel van civielrechtelijke en strafrechtelijke sankties binnen het kader van het artikel 1 van de Conventie;

3) dat een bescherming tegen elke misvorming of verminking van de prestaties van de vertolkende of uitvoerende kunstenaar en van opnamen door grammofoonplaten ten nadele van de fabrikant (moreel recht) wettelijk zou gereguleerd worden;

4) dat de nationale wetgeving ruim gebruik zou maken van de beperkingen aan het beschermingsrecht ten aanzien van privaat gebruik of gebruik in besloten kring (16), ten aanzien van opnamen met pedagogisch of wetenschappelijk doel (schooltelevisie) (17), ten aanzien van opnamen of uitvoeringen van korte gedeelten ter gelegenheid van nieuwstijdingen, gemengde berichten die louter het karakter hebben van persberichten, of wanneer de prestatie slechts de achtergrond uitmaakt voor het hoofdmotief van de opname; ten aanzien van tijdelijke opnamen door het Radio-Instituut met eigen middelen en voor eigen uitzendingen.

J. ROMMEL,

*Ondervoorzitter van de
Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk.*

Geraadpleegde werken.

René David - John Hazard. *Le droit soviétique*. - Parijs 1954.

Valerio De Sanctis. *Deritto di Autore. Disciplina del deritto di autore e dei deritti connessi*. - Milano-Giuffrè 1961.

Revue Critique jurisprudence belge 1956. Dalloz - Bulletin législatif. - Parijs 1957.

Journal Officiel - Loi française du 11-3-1957, Sur la propriété littéraire et artistique.

Benoidt - Deschamps. *Commentaire législatif de la loi du 22-3-1886 sur le droit d'auteur*.

Strachnov - Greco - Bergstrom. *Protection internationale des droits voisins*. - Brussel 1958.

Dommage P. *La doctrine française en matière de droits dit voisins*. - Parijs 1955.

Revue du Bureau de l'Union internationale pour la protection des œuvres littéraires et artistiques - *Le droit d'auteur*. Genève 1955-1959-1960-1961.

Pasinomie 1886, blz. 111.

Bolla - *De la convention universelle sur le droit d'auteur à une convention internationale sur les droits dit voisins*. Recueil des cours de l'académie de droit international 1958.

Revue internationale des auteurs : Genève 1955-1959-1960-1961.

Novelles : *Droits intellectuels*. Tome II. Poirier : *Le droit d'auteur*.

Recht : *Le droit d'auteur*. - Brussel 1955.

Dubois : *La propriété littéraire et artistique*. Brussel 1953.

Revue des droits intellectuels. Brussel.

merce. Revue du Bureau de l'Union Intern., o.c. Oct. 1961, blz. 85 en volg.

(2) Luidens art. 11 bis genieten de auteurs van werken van letterkunde en kunst het uitsluitend recht om machtiging te verlenen tot mededeling aan het publiek van hun werken door radiouitzending.

(3) René David. *John Hazard. Le droit soviétique*. Parijs 1954, deel II, blz. 227-229.

(4) Artt. 11 bis en 13 § 1. Conventie van Bern, van 9-9-1886. — Hoger Hof van Oostenrijk, arrest dd. 26 april 1960. PTT. Oostenrijk/Austro Mechanika. — De opname van een werk op magnetische band door middel van een grammofoonplaat ten einde openbaarmaking door het radio-instituut maakt een nieuwe opname uit en vereist bijaldien een nieuwe toelating van de maker van het kunstwerk. — Rev. du Bureau Intern. o.c. 1960, blz. 243.

(5) In enkele landen van Europa (Noorwegen, Denemarken, Gr.-Britannië, Frankrijk, Tsjecho-Slowakije) alsook van Zuid-Amerika, (Argentinië, Colombia, Mexico) bestaat reeds een wetgeving ter bescherming van de verwante rechten en de auteursrechten. Overal elders worden de verwante rechten ontkend, alhoewel de vertolkende of uitvoerende kunstenaars kunnen beroep doen op de arbeidswetgeving ter nakoming van de verplichtingen uit dienstbetrekkingen ontstaan en de reglementering op de oneerlijke mededeling.

(6) Met uitzondering van het moreel recht, d.i. het recht om zich te verzetten tegen elke misvorming of andere wijziging van zijn werk die nadeel zou kunnen toebrengen aan zijn eer of goede faam. Dit recht blijft eigen aan het auteurschap.

(7) Aldus heeft het Beroepshof Landesgericht Berlin, dd. 8 juli 1957, een arrest gevelde waarbij de bescherming in hoofde van de orkestleider met uitsluiting van de musici wordt aangenomen aangezien de orkestleider door zijn persoonlijke conceptie en leiding de uitvoering van het muzikale werk merkt en aldus alle persoonlijke tussenkomst van de orkestleden uitsluit. Strachnov, o.c., blz. 77.

(8) Luidens art. 31 worden de opvoeringscontracten bij geschrift vastgesteld. In alle andere gevallen zijn de beschikkingen van artt. 1341 tot 1348 BWB van toepassing. De overdracht van het auteurschap is afhankelijk gesteld van de voorwaarde dat elk overgedragen recht uitdrukkelijk bij de akte zou vermeld worden en de uitbatingsmogelijkheden zouden bepaald worden, zowel wat betreft hun omvang, de uitbatingsmiddelen, als de duur van de gebruikmaking en de uitbatingsplaatsen.

(9) Samenstelling van deze Conferenties: 1) de vertegenwoordigers van de regeringen-leden van de Conventie van Bern. 48 in aantal; 2) de vertegenwoordigers van de regeringen van de Unesco; 3) de vertegenwoordigers van de Internationale Organisatie van de Arbeid.

(10) Aldus oordeelde de federale rechtbank van Zwitserland dat de erkenning van het auteursrecht aan de fabrikant van grammofoonplaten en aan de vertolkende kunstenaar onverenigbaar was met de grondslag zelf van het auteursrecht. Arrest dd. 8-12-1959 inzake Torre/N.V. Philips. Revue du Bureau Intern. 1960 - Juris. blz. 75.

(11) De tekst van het artikel 7 luidt als volgt: § 1: De Verdragsluitende Staten verbinden zich bij deze Conventie de bescherming, opgesteld in voordeel van de vertolkende of uitvoerende kunstenaar met doeltreffende voorzieningen te regelen ter vermindering: a) van alle radio-uitzending of openbare mededeling van hun uitvoering zonder hun toestemming tenzij wanneer de uitvoering bestemd voor radioverspreiding of openbare mededeling zelf reeds een uitvoering bij wijze van radiouitzending heeft uitgemaakt, of wanneer zij gedaan werd door middel van deze opname; b) van alle opnamen van hun uitvoeringen zonder hun machtiging op een stoffelijk-mechanisch drager; c) van alle veelelvoudiging, zonder hun machtiging, van opnamen van hun uitvoeringen, wanneer de eerste opname gebeurde zonder hun machtiging, wanneer de veelelvoudiging werd gedaan tot andere doeleinden dan deze waartoe toelating werd verleend, wanneer de eerste opname gedaan werd overeenkomstig de beschikkingen van art. 5 en veelelvoudigd werd tot andere doeleinden dan die voorzien bij deze bepaling; § 2. Wanneer de kunstenaar toelating heeft gegeven tot radio-uitzending, behoort het aan de nationale wetgeving van de verdragsluitende Staat, op wiens grondgebied de bescherming wordt gevraagd in deze bescherming te voorzien tegen alle heruitvoeringen en tegen alle opnamen of veelelvoudiging met het oog op radioverspreiding. De reglementering van gebruikmakingen van opnamen door radio-instellingen met het oog op radioverspreiding zal eveneens door de nationale wetgeving worden bepaald. Nochtans zal de nationale wetgeving in bovengenoemde gevallen de kunstenaar het recht niet kunnen ontnemen langs contractuele weg zijn betrekkingen met de radio-instelling te regelen.

(12) Deze internationale overeenkomst werd in 1962 te Parijs afgesloten betreffende programma-uitwisseling door middel van televisiefilms, goedgekeurd bij de wet van 14 februari 1962 (Belgisch Staatsblad dd. 28.3.1962, blz. 2470 en volgende). Deze overeenkomst beperkt zich tot de landen die lid zijn van de Raad van Europa en heeft tot doel op grond van art. 20 van de Conventie van Bern de Europese Culturele en economische eenheid te bevorderen door uitwisseling van televisieprogramma's. Luidens art. 4 van onderhavige overeenkomst wordt bepaald dat de uitwisseling van televisiefilms onder de verdragsluitende landen kan worden toegestaan mitsdien de eventuele bedingen afgesloten tussen de maker van de film en de personen die hun bijdrage leverden tot de vervaardiging van de televisiefilm (o.m. de vertolkende of uitvoerende kunstenaars) zouden worden geëerbiedigd.

(1) Cass. 19-1-1956, R.W. 20, Jg. dd. 16-12-1956. Kol. 719 en volg. Taddeo Collova: *Des droits exclusifs de l'auteur et de l'utilisation radiophonique des disques de commerce*. Revue du Bureau de l'Union Intern. pour la protection des œuvres littéraires et artistiques. *Le droit d'auteur*. 1961, blz. 31 en volg. Alfred Tournier: *Quelques considérations nouvelles sur l'usage radiophonique des disques de com-*

(13) Contra Hof van Beroep Duitse Bondsrepubliek. Arrest dd. 31 mei 1960. De openbaarmaking door middel van radio- of televisie in restaurants, koffiehuisen, enz. is onderworpen aan de voorafgaande machtiging van de uitvoerende kunstenaar. (Revue Bur. Intern. o.c. April 1961, blz. 74. In het wetsontwerp van de Duitse Bondsrepubliek wordt evenwel overeenkomstig art. 12 van de Conventie uitsluitend een recht tot vergoeding toegekend (zie Rev. Internationale des auteurs, 1961, blz. 12 en volg. projet de reforme du droit d'auteur allemand).

(14) Beroepshof Boedapest. Arrest 4 december 1958. De prestatie van een cirkuskunstenaar heeft een eigen karakter. Zij valt niet uitsluitend in het kader van de arbeidswetgeving als een bedrijvigheid van bediende. Haar waarde hangt eveneens af van het succes bij het publiek. De televisieuitzending van een cirkusnummer heeft een rechtstreekse invloed op de toekomstige toeschouwers en dienvolgens

een rechtstreekse inslag op de economische waarde van bedoeld cirkusnummer. Het arrest besluit tot toekenning van een vergoeding aan de benadeelde cirkuskunstenaar. Revue du Bureau Intern. o.c. Oktober 1960 - blz. 271.

(15) Beroepshof Landesgericht Berlin. arr. 8 juli 1957. Strachnov. o.c. blz. 77.

(16) Sacem./Association Sportive de Reims. Tribunal Ire Instance Reims 26 oktober 1960. Rev. Intern. o.c. 1961, blz. 133.

(17) De Zweedse wet voorziet in het artikel 17 de openbare uitvoering door middel van magnetofon of grammofoon van exemplaren van reeds uitgegeven letterkundige of kunstwerken met onderwijskundig doel, niettemin blijft het aan eenieder verboden deze te kopiëren met winstgevend doel. Dezelfde beschikking wordt voorzien ten bate van blinden of andere personen die aangetast zijn door erge ziekten of verminkingen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 24 april 1961.

Voorzitter : M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.
Advokaat-generaal : M. Dumon.

Wegenverkeer. — De in artikel 25-2-e van het Algemeen Wegverkeersreglement vervatte verplichting is algemeen.

De door artikel 25-2-e van het Algemeen Verkeersreglement aan de bestuurder, die naar links wil afslaan, opgelegde verplichting zich naar links te begeven, is algemeen en niet afhankelijk van de omstandigheid, dat de bestuurder, die hem volgt, gerechtigd is om hem op het kruispunt in te halen.

Alexander t./ Van Den Berghe.

Gelet op het bestreden vonnis, op 3 november 1960, in hoger beroep, door de correctionele rechtbank te Brugge gewezen,

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering :

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis de inbreuk op artikel 25-2-C van de Wegcode ten laste van aanlegger bewezen verklaart omdat hij zich niet gedragen heeft naar het voorschrift van artikel 44 van de Wegcode,

dan wanneer, om te besluiten dat een inbreuk op artikel 25-2-C van de Wegcode werd gepleegd, er moet worden nagegaan of aanlegger zich al dan niet gedragen heeft naar het voorschrift van dit artikel en niet naar dit van art. 44, dat een algemeen karakter heeft, terwijl art. 25-2-C de richtingsveranderingen op een kruispunt regelt, waaruit volgt, dat het vonnis de verordening van aanlegger wegens inbreuk op artikel 25-2-C niet heeft gemotiveerd op gronden, welke op die wetsbeschikkingen betrekking hebben :

Overwegende dat het vonnis, door de beschouwing dat aanlegger die naar links wilde afslaan, « zijn voornemen vooraf kenbaar moest maken overeenkomstig artikel 44 van de Wegcode, en zich tijdig naar links moest begeven », zich er toe beperkt de verplichtingen aan te halen welke door elke bestuurder, die naar links wil afslaan, overeenkomstig artikel 25-2-a en c van de Wegcode, in acht dienen te worden genomen;

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat aanleg-

ger de « verplichte manoeuvres » te laat heeft uitgevoerd, doch hem enkel veroordeelt wegens inbreuk op artikel 25-2-C van de Wegcode;

Overwegende dat die beslissing wettig gerechtvaardigd is door de vaststelling dat aanlegger het naar links afslaan te laat heeft uitgevoerd en « dat niets hem belette reeds voor het rondpunt... naar links te gaan, zoals hij het trouwens moest doen bij het voorgaande kruispunt met de Manitobalaan »;

Overwegende dat die beweegredenen uitsluitend betrekking hebben op de inbreuk op artikel 25-2-c, geenszins op artikel 44 van de Wegcode afzonderlijk, waarnaar artikel 25-2-c verwijst;

Dát het middel, uitgaande van een verkeerde verklaring van het vonnis, feitelijk grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 25-2-c van het koninklijk besluit van 8 april 1954,

doordat, om te beslissen dat aanlegger zich diende te gedragen naar het voorschrift van artikel 25-2-c van de Wegcode, het vonnis steunt op de overweging dat op het litigieuze kruispunt het inhalen toegelaten is, wijl de verplichting door voormeld artikel aan de bestuurder die naar links wil afslaan opgelegd, de aanvullende verplichting onderstelt dat de achterligger zich gedragen moet naar het voorschrift van artikel 21-1 van de Wegcode,

dan wanneer uit de plaatselijke gesteldheid blijkt dat op bedoeld kruispunt het inhalen verboden was, overeenkomstig artikel 22-2-b van de Wegcode, vermits op de door beide bestuurders gevolgde weg geen van hen voorrang had ten opzicht van hen die reden op al de op het kruispunt uitlopende wegen, inzonderheid op de Manitobalaan, die op dit kruispunt uitloopt :

Overwegende dat dit middel uitsluitend gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering;

Overwegende dat, om te beslissen dat aanlegger een inbreuk op artikel 25-2-c heeft gemaakt, het vonnis niet steunt op de overweging dat op het litigieuze kruispunt het inhalen toegelaten is, doch enkel op deze dat aanlegger, die naar links wilde afslaan, zich te laat naar links heeft begeven;

Overwegende dat de verplichting door artikel 25-2-c de bestuurder, die naar links wil afslaan, opgelegd zich naar links te begeven algemeen is en niet afhankelijk is van de omstandigheid, dat de bestuurder, die hem volgt, gerechtigd is om hem op het kruispunt in te halen;

Dat derhalve het vonnis, verre van bedoeld artikel te hebben geschonden, een juiste toepassing ervan heeft gemaakt;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. Voor zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering tegen aanlegger ingesteld :

Overwegende dat aanlegger geen bijzonder middel aanvoert;

III. Voor zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering door aanlegger ingesteld :

Overwegende dat uit geen stuk waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de voorziening bekend werd aan de partij, tegen dewelke zij gericht is;

Dat zij derhalve niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 12 juni 1961.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadshere-verslaggever : M. Hallemans.

Advokaat-generaal : M. Dumon.

Bankbreuk. — Verplichting voor de rechter het voorhanden zijn van alle bij art. 437 van de faillissementswet gestelde vereisten vast te stellen.

Om te kunnen beslissen, dat er staat van faillissement is moet de rechter het voorhanden zijn van al de door art. 437 van het Wetboek van Koophandel (wet van 18 april 1851) hiertoe gestelde vereisten vaststellen. De enkele bekentenis van de betrokkene van zijn staat van faillissement is geen bewijs van het voorhanden zijn van deze vereisten.

Matthys

Gelet op het bestreden arrest, op 17 december 1960 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel ambtshalve opgeworpen en afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet :

Overwegende dat om de veroordeling van aanlegger wegens eenvoudige bankbreuk, enige veroordeling waartegen de voorziening gericht is, te rechtvaardigen, het bestreden arrest zich ertoe beperkt heeft te verklaren dat « uit het onderzoek en bij de behandeling der zaak voor het hof de feiten sub littera A... bewezen zijn gebleven », dat « inderdaad verdachte zijn staat van faillissement bekend... dat het gebleken is dat verdachte, op zijn minst gezegd, de door artikel 16 van de wet van 15 december 1872 vereiste boeken onvolledig en ongeregeld heeft gehouden », dan wanneer zowel de beschikking van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg die aanlegger naar de correctionele rechtbank verwezen heeft, als de dagvaarding voor deze rechtbank, het vonnis waartegen beroep en het bestreden arrest bedoeld feit A omschreven hebben door te bepalen dat beklaagde beticht was van « eenvoudige bankbreuk, handelaar zijnde, hetzij om de door artikel 16 van de wet van 15 december 1872 vereiste boeken niet gehouden te hebben, hetzij om de

door artikel 7 van de voormelde wet voorgeschreven inventaris niet opgemaakt te hebben, hetzij omdat zijn boeken en inventaris onvolledig waren of ongeregeld gehouden werden, of omdat deze de ware toestand van zijn actief en passief niet weergaven »;

Overwegende dat deze verklaringen geen vaststelling inhouden van het bestanddeel van het misdrijf dat aanlegger gefailleerd koopman was;

Overwegende dat de rechter, om te kunnen beslissen dat er staat van faillissement is, het voorhanden zijn van al de door artikel 437 van het wetboek van koophandel (wet van 18 april 1851) hiertoe gestelde vereisten moet vaststellen; dat de enkele bekentenis door betrokkene van zijn staat van faillissement geen bewijs van het voorhanden zijn van deze vereisten is;

Overwegende dat dienvolgens het arrest niet wettig gemotiveerd is;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest doch enkel in zover het uitspraak doet over de telastlegging van eenvoudige bankbreuk en over de kosten van de publieke vordering alsook in zover het lijfswang uitspreekt;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de aldus gedeeltelijk vernietigde beslissing; laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 14 november 1961.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M. Mast en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Debaedts.

Advokaten : Mtrs Vermeersch, Vanagt en Smets.

Kerkhoven. — Besluit van gemeenteraad en uitvoeringsmaatregelen van het college van burgemeester en schepenen. — Ontvankelijkheid van beroep. — Verplichtingen met betrekking tot afsluiting van kerkhoven. — Miskenning eigendomsrecht concessiehouders. — Maachtoverschrijding.

Wanneer op basis van een bericht van kennisgeving een beroep wordt ingesteld, bericht waarbij zowel het besluit van de gemeenteraad als de uitvoeringsmaatregelen van het College van Burgemeesters en Schepenen worden vermeld, moet verzoeker geacht worden zowel het besluit als de uitvoeringsmaatregelen te willen bestrijden.

Uit de omstandigheid dat de gemeente haar verplichtingen met betrekking tot het afsluiten van het nieuwe kerkhof op onvoldoende wijze is nagekomen, vloeit niet voort dat alle voorschriften in verband met het nieuwe kerkhof onwettig zijn.

Het komt in geen geval het college van burgemeester en schepenen toe te beslissen dat anderenmans eigendom voortaan aan de gemeente zal toebehoren; evenmin mag het de rechten van de concessiehouders miskennen.

Mommaels t./ Gemeente Heverlee.

Arrest nr. 8951.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernieti-

ging van een besluit van het gemeentebestuur van Heverlee, waarbij, volgens de bewoordingen van het verzoekschrift, een andere bestemming wordt gegeven aan het gemeentelijk kerkhof en hetzelfde diensgevolge gesloten wordt, de onmiddellijke verplichting wordt opgelegd de lichamen te begraven op het nieuwe kerkhof, verplichting die geldt zowel voor die welke een eeuwigdurende vergunning hebben op het oude kerkhof als voor degenen die hun overledenen aan de aarde toevertrouwen;

Overwegende dat verzoeker, die houder is van een eeuwigdurende concessie op het oude kerkhof, verzocht werd, overeenkomstig artikel 3, 2°, van de procedureregeling, bij zijn verzoekschrift een afschrift te voegen van het bestreden besluit;

dat hij alsdan de Raad van State een exemplaar deed toekomen van een bericht dd. 8 mei 1959, namens het college van burgemeester en schepenen der gemeente Heverlee, door de burgemeester aan de concessiehouders gericht; dat dit bericht luidt als volgt: «In zijn vergadering van 29 april 1959 heeft de gemeenteraad besloten het oud gemeentekerkhof, gelegen naast de Sint-Lambertuskerk, Waversebaan, alhier, vanaf 1 mei voor gesloten te verklaren. Er zullen bijgevolg geen begrafenissen meer mogen gebeuren, zelfs niet in de grafkelders en andere vergunde graven. Op verzoek van de familie, zullen de lijken die in de vergunde graven berusten, door toedoen en op kosten van de gemeente Heverlee overgebracht worden naar het nieuw gemeentekerkhof, aan de wijk «De Jacht», waar de vergunninghouders kosteloos een perceel van dezelfde afmetingen zullen bekomen, tot de voortzetting van de bestaande vergunning. De vergunninghouders zullen nochtans gehouden zijn een nieuwe geprefabriceerde grafkelder te betalen en de eventuele kosten van verplaatsing van het grafmonument te dragen. De vergunninghouders, die vóór 31 december 1959 hun wil niet hebben doen blijken, zullen verondersteld worden hun rechten te verzaken, terwijl de monumenten, zerken en kelders eigendom zullen worden van de gemeente Heverlee»;

Overwegende dat de tegenpartij doet gelden dat het beroep niet ontvankelijk is in zover het de vernietiging nastreeft van andere rechtshandelingen dan genoemd bericht; dat zij in verband hiermede voorhoudt dat, krachtens de artikelen 2, 2°, en 3, 2°, van de procedureregeling, de uiteenzetting van het voorwerp van het beroep de rechtshandeling waarvan de vernietiging wordt gevraagd nauwkeurig moet vermelden en dat verzoeker, aan wie een afschrift van de bestreden beslissing was gevraagd, enkel een exemplaar van het bericht van 8 mei 1959 aan de Raad van State heeft doen toekomen en zodoende zijn eis tot de vernietiging van dit bericht heeft beperkt;

Overwegende dat meergenoemd bericht, dat het besluit dd. 29 april 1959 van de gemeenteraad uitdrukkelijk vermeldt, de betrokkenen zowel de inhoud van dit besluit als sommige uitvoeringsmaatregelen ervan ter kennis brengt; dat verzoeker moet worden geacht niet de kennisgeving als zodanig, maar de hem ter kennis gebrachte beslissingen te willen bestrijden; dat het beroep derhalve zowel tegen genoemd besluit van de gemeenteraad als tegen de aan het college van burgemeester en schepenen toegeschreven uitvoeringsmaatregelen gericht is; dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet opgaat;

Overwegende dat verzoeker doel gelden dat de gemeenteraad van Heverlee zijn macht overschrijdt, doordat hij het oud kerkhof sluit en alle gebruik ervan verbiedt hoewel het nieuwe kerkhof nog niet vol-

doet aan het bepaalde in artikel 3 van het dekreet van 23 prairial jaar XII, en geen wachtkelder heeft;

Overwegende dat krachtens genoemd artikel de kerkhoven moeten afgesloten zijn door muren die ten minste twee meter hoog zijn; dat de tegenpartij, zonder bij verzoeker tegenspraak te ontmoeten, verklaart dat het nieuw kerkhof volledig omgeven is door een afsluiting in betonplaten van 50 centimeter hoogte en een ursusdraad tot een hoogte van 2 meter; dat zij bovendien doet opmerken dat alleen het begraven in het oude kerkhof doch niet het gebruik van de wachtkelder aldaar verboden is;

Overwegende dat uit de omstandigheid dat de gemeente haar verplichtingen met betrekking tot het afsluiten van het nieuwe kerkhof op onvoldoende wijze zou zijn nagekomen, niet voortvloeit dat alle voorschriften van de gemeenteraad in verband met het nieuwe kerkhof, waaronder het verbod elders dan op dit kerkhof te begraven, onwettig zijn; dat de gemeente niet wettelijk verplicht is een wachtkelder te bezitten; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker voorts doet gelden dat de beslissing van het college van burgemeester en schepenen het eigendomsrecht miskent, in zover zij bepaalt dat in geval de vergunninghouders, die vóór 31 december 1959 niet hebben doen blijken van hun wil de bestaande concessie voort te zetten, de monumenten, zerken en kelders eigendom worden van de gemeente Heverlee;

Overwegende dat de tegenpartij de onwettigheid van die bepaling erkent; dat zij evenwel voorhoudt dat die bepaling uit het bericht dd. 8 mei 1959 werd ingetrokken bij beslissingen dd. 9 en 23 mei, 20 juni en 18 juli 1959 van het college van burgemeester en schepenen; dat die beslissingen respectievelijk luiden als volgt: «Het college besluit dat de monumenten van de oude grafkelders en van de oude graven in hun oorspronkelijke staat terug mogen geplaatst worden op het nieuw kerkhof», «Het college besluit dat de duur voor het indienen der aanvragen verlengd wordt tot 1 mei 1964», «Het college besluit dat de lijken, komende van het oude kerkhof, op het nieuwe kerkhof in volle grond zullen mogen begraven worden», en «Het college besluit aan de personen die een concessie hebben op het oude kerkhof, toelating te verlenen deze te vervangen door een grondconcessie op het nieuwe kerkhof, zonder hen te verplichten een geprefabriceerde kelder aan te kopen»; dat geen van die beslissingen de bepaling volgens welke de monumenten, zerken en kelders, na het verstrijken van een gestelde termijn, eigendom worden van de gemeente, intrekt; dat het in geen geval het college van burgemeester en schepenen toekomt te beslissen dat andermans eigendom voortaan aan de gemeente zal toebehoren; dat het middel gegrond is;

Overwegende dat verzoeker ten slotte doet gelden dat de bestreden beslissingen, in zover zij de onmiddellijke en volledige sluiting van het oude kerkhof bevelen, genomen zijn met machtsoverschrijding omdat geen dringende redenen zodanige sluiting rechtvaardigen en deze de rechten van de concessiehouders miskent door het ononderbroken genot van de vergunningen in gevaar te brengen;

Overwegende dat de administratieve overheid vrij oordeelt over de dwingende aard van de redenen die tot de al dan niet onmiddellijke sluiting van een kerkhof aanzetten; dat zij hierbij echter de rechten van de concessiehouders niet mag miskennen; dat artikel 2 van het bestreden gemeenteraadsbesluit bepaalt dat «de lijken die in de vergunde graven be-

rusten onverwijld door toedoen en op kosten van de gemeente, zullen overgebracht worden naar het nieuw gemeentekerkhof, waar de vergunninghouders kosteloos een perceel van dezelfde afmetingen zullen bekomen, tot voortzetting van de bestaande vergunning » ; dat de concessiehouders, volgens het bericht van 8 mei 1959, een verzoek daartoe konden indienen tot uiterlijk 31 december 1959, datum die bij beslissing dd. 23 mei 1959 van het college van burgemeester en schepenen tot 1 mei 1964 werd verschoven ; dat, zo het derhalve de concessiehouders mogelijk is zich onmiddellijk een perceel in het nieuwe kerkhof tot voortzetting van de vergunning te doen aanwijzen, zulks evenwel, ingeval er in de vergunde grond een grafkelder is gebouwd, niet voldoende is om het genot van de vergunning onder dezelfde voorwaarden, namelijk met de mogelijkheid de lijken in een grafkelder bij te zetten, zonder enige onderbreking te waarborgen ; dat het bestreden besluit, door, zonder enige overgangperiode van redelijke duur te bepalen voor de in vergunde grond gebouwde grafkelders en zonder dit verzuim door redenen van algemeen belang te verantwoorden, alle begrafenissen in het oude kerkhof te verbieden, de rechten van de vergunninghouders miskent ; dat het middel, wat dit punt betreft, gegrond is,

Besluit :

Artikel 1.

Het besluit dd. 29 april 1959 van de gemeenteraad van Heverlee is vernietigd in zover het bepaalt dat er zelfs in de grafkelders geen begrafenissen meer mogen gebeuren en dat het oud kerkhof zonder enige beperking voor gesloten wordt verklaard en volledig buiten gebruik wordt gesteld.

Artikel 2.

De beslissing van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heverlee, vervat in het bericht van 8 mei 1959, volgens welke de monumenten, zerken en kelders eigendom worden van de gemeente, is vernietigd.

Artikel 3.

Het beroep is voor het overige verworpen.

Artikel 4.

De kosten, ten bedrage van zevenhonderd vijftig frank, komen ten laaste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1ste Kamer. — 30 juni 1961.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Beeckman.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaten :

Mrs. Heymans en W. De Graeve (Oostende).

1. **Beroep.** — **Schuldvordering gekweten tijdens de procedure in hoger beroep.** — **Geen regelmatige afstand van rechtsvordering door de schuldeiser.** — **Voortzetting van het geding.**
2. **Faillissement.** — **Gehuwde vrouw.** — **Eigen onroerend goed.** — **Terugneming met hypothecaire lasten.** — **Verhaal over het goed, open voor alle schulden waarvoor het goed tot grondpand dient.**
3. **Faillissement.** — **Echtgenoot.** — **Bewaart het beheer over de eigen onroerende goederen van de echtgenote.** — **Vruchten.** — **Aanspraak der schuldeisers van de echtgenoot.** — **Beperkt tot vruchten die de lasten van het gezin van gefailleerde overtreffen.**

1. *Blijft, bij ontstentenis van regelmatige afstand van rechtsvordering, tot voortzetting van het geding in graad van hoger beroep gehouden, de schuldeiser wiens schuldvordering hangend het beroep gekweten wordt. (artt. 402-403 W.B.Rv.).*
2. *Art. 556 faillissementswet, betreffende de vordering tot terugneming van de vrouw in geval van faillissement van de man, betekent dat de echtgenote haar eigen onroerend goed terugneemt met de hypothecaire lasten, en niet vrij en zuiver van alle wettelijk genomen hypothecaire schulden, zodat over het goed verhaal open blijft voor alle schulden voor dewelke dit goed wettelijk tot grondpand dient. De vordering van de curator van het faillissement van de man strekkende tot storting van haar eigen onroerend goed, van het resterend bedrag der hypothecaire lasten waarmede het bezwaard is, heeft derhalve geen zin.*
3. *Naar luid van art. 444 faillissementswet, zijn, te rekenen van het faillietverklarend vonnis, enkel aan het beheer van de gefailleerde onttrokken, de goederen die hem toebehoren en die welke hem kunnen toekomen zolang hij in staat van faillissement verkeert. Dienvolgens behoudt de gefailleerde echtgenoot het beheer over de eigen goederen van zijn echtgenote, en kunnen zijn schuldeisers, door bemiddeling van de curator, slechts aanspraak maken op de vruchten van het eigen onroerend goed van de vrouw, voor zoveel die vruchten de lasten van het gezin, tot dekking derwelke zij bestemd zijn, overtreffen.*

Heymans André en Verborgh Jacques q.q.
t/ Haeghebaert, Wouters en Schuyten.

Tekst van het arrest.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Oostende op 28 juni 1960;

Overwegende dat het principaal en het incidenteel beroep tijdig en regelmatig naar de vorm zijn ingesteld;

Overwegende dat eerste geïntimeerde Haeghebaert, in de hoedanigheid van schuldeiser van Simonne Wouters, echtgenote van de gefailleerde Fernand Schuyten, bij zijdelingse vordering haar rechten op terugneming

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

van eigen goederen uitoefende, ten behoeve van haar patrimonium de eigendom opeiste van een appartementsgebouw, gelegen Christinastraat 50, te Oostende, alsmede de vruchten van dit onroerend goed sedert de faillissementsverklaring;

Overwegende dat hangend het beroep de schuldvordering van Haeghebaert gekwetst werd; dat bij ontstentenis van regelmatige afstand van rechtsvordering hij tot voortzetting van het geding gehouden blijft (art. 402 en 403 W.B.R.);

Overwegende dat de appellerende curatoren de gefailleerde echtgenoot in graad van beroep ter zake roepen ofschoon dat hij voor de eerste rechter niet persoonlijk in rechte heeft gestaan;

Overwegende dat de geïntimeerde echtgenoten Schuyten-Wouters tegen de curatoren incidenteel beroep aantekenen, zonder verzet van hunnentwege;

Nopens het principaal beroep der curatoren :

Overwegende dat de eerste rechter besliste dat het appartementsgebouw eigen goed is van de echtgenote Simonne Wouters; dat de curatoren in deze beschikking berusten doch, voor de eerste maal in graad van beroep, uitdrukkelijk vorderen dat de vrouw, op grond van art. 556 W.K. vóór de terugneming van haar eigen onroerend goed, het resterend bedrag der hypothecaire lasten waarmede het bezwaard is, in de massa der failliet zou storten;

Overwegende dat deze eis geen zin heeft; dat art. 556 W.K. betekent dat de echtgenote haar eigen onroerend goed terugneemt met de hypothecaire lasten en niet vrij en zuiver van alle wettelijk genomen hypothecaire schulden; dat op het goed verhaal open blijft voor alle schulden, voor dewelke het wettelijk tot grondpand dient;

Nopens het incidenteel beroep :

Overwegende dat het incidenteel beroep zelfs na de berusting in het vonnis a quo ontvankelijk is (art. 443 § 4 W.B.R.; A.P.R. - W. Beroep, n° 638);

dat de echtgenote de hierna te bespreken vruchten niet kan verzaken vermits de gefailleerde echtgenoot, staande de huwelijksgemeenschap, het beheer over haar eigen goederen uitoefent en de vruchten ervan in ontvangst neemt (De Page T X § 1);

Overwegende dat naar luid art. 444 W.K., te rekenen van het faillietverklarend vonnis, enkel aan het beheer van de gefailleerde onttrokken zijn, de goederen die aan de gefailleerde toebehoren en deze die hem kunnen toekomen zolang hij in staat van faillissement verkeert;

Overwegende dat dienvolgens de gefailleerde echtgenoot het beheer over de eigen goederen van zijn echtgenote behoudt (Fredericq T. VI n° 97; De Perre n° 204; Humblet n° 95 en volg.; Ber. Brussel 28-1-60, J.T. 1960 p. 322);

dat de schuldeisers van de gefailleerde door bemiddeling der curatoren slechts aanspraak kunnen maken op de vruchten van bovengemeld onroerend goed, voor zoveel deze de lasten van het gezin, tot dekking derwelke zij bestemd zijn, overtreffen (De Page T.X n° 243 § 2);

Overwegende dat de curatoren niet bewijzen of aanbieden te bewijzen dat de opgevorderde vruchten, na aftrek der gezinslasten waarin ook kosten van onderwijs en opvoeding der kinderen begrepen zijn, nog een batig saldo ten voordele der huwelijksgemeenschap overlaten;

dat dienvolgens het incidenteel beroep van de gefailleerde gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpend als ongegrond,

Ontvangt het principaal en het incidenteel beroep, verklaart het eerste ongegrond, en het tweede gegrond in hoofde van geïntimeerde Schuyten, doch ongegrond in hoofde der geïntimeerden Haeghebaert en Wouters; dienvolgens bevestigt het bestreden vonnis voor zoveel het aan het appartementsgebouw, gelegen Christinastraat 5-, te Oostende, het karakter van eigen goed der echtgenote toekent; vernietigt het voor het overige en opnieuw recht doende, zegt dat de gefailleerde Schuyten, staande de huwelijksgemeenschap, het beheer over de goederen zijner vrouw behouden heeft en dat de curatoren, over de desbetreffende in ontvangst genomen vruchten, rekening zullen doen tegenover de gefailleerde en ze aan deze zullen afgeven tot het beloop der gezinslasten;

Veroordeelt appellanten q.q. tot de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

2e Kamer — 23 juni 1960.

Voorzitter : W. Carsau

Rechters : D. Debuck en G. Dewitte

Advokaten : Mrs. Jer. Beernaert en K. Van Tyghem.

1. Gezag van het gewijsde. — Invloed van het gezag van het gewijsde in strafzaken op de burgerlijke beslissing.
2. Burgerlijke verantwoordelijkheid. — Samenbestaan van verscheidene fouten.
3. Verantwoordelijkheid van de geneesheer.
4. Deskundige verslagen. — Vereisten.
5. Vraagstukken die rijzen met incidentie op de plichten van de geneesheer in geval van epiduraal hematoom.

1. Het gezag van het gewijsde in strafzaken vindt zijn grondslag in de wettelijke bepalingen die de strafvordering regelen en namelijk in de bepalingen van art. I van het Wetb. van Strafvorder. De strafrechter betreft in zijn uitspraak de geheelheid van de maatschappij en beslist dus erga omnes. Het gezag van het gewijsde bindt de partijen en de rechter in burgerlijke zaken. Het strekt zich echter slechts uit tot de kwesties die werkelijk beslecht werden door de strafrechter of die deze kon beslechten. De uitgestrektheid en de perken van het gewijsde dienen gezocht zowel in de beweegredenen, in zover deze invloed hebben op de beslissing, als in het beschikend gedeelte, die een geheel vormen dat niet tegenstrijdig mag zijn en die elkaar aanvullen. Alle vragen waarop de beslissing noodzakelijkerwijze moet bouwen, dienen als definitief opgelost beschouwd te worden. Wanneer de strafrechter een feit opnieuw omschrijft heeft hij bepaalde kwesties opgelost die als niet meer aanvechtbaar moeten beschouwd worden, zolang ze de openbare vordering aanbelangen. Wanneer uit de beslissing van het Hof van Beroep dient besloten dat het, als strafrechter, heeft uitgemaakt dat de dood wel toe schrijven was aan

de feiten door verdachte gepleegd (vrijwillige slagen welke de dood tot gevolg hadden) heeft het Hof hiermede niet beslist dat de dood niet toe te schrijven was aan de verkeerde behandeling van de geneesheer. Deze vraag was niet in de openbare vordering, aan het Hof onderworpen, begrepen.

2. Twee afzonderlijke fouten, elk door een afzonderlijke dader begaan, kunnen éénzelfde gevolg hebben dat beide daders voor het geheel hebben te weeggebracht, zoals de dood van het slachtoffer. Een slachtoffer, getroffen door zekere op zich zelf dodelijke letsels, moet niet noodzakelijk sterven, indien er doeltreffende behandelingen bestaan en deze naar behoren worden toegepast. Wanneer de aangepaste behandeling niet of foutief wordt uitgevoerd en ze aldus de dood niet kan verhinderen, is het uitblijven ervan mede de oorzaak van de dood. Om de geneesheer aansprakelijk te kunnen stellen moet zijn fout niet de uitsluitende oorzaak van de dood zijn. Het ontnemen van een ernstige kans om aan de dood te ontsnappen, hetgeen in de veronderstelling door het verzuim van het verstrekken van de gepaste zorgen geschiedde, staat in rechtstreeks oorzakelijk verband met het overlijden.

3. De verantwoordelijkheid van de geneesheer kan gesteund zijn zowel op de aquiliaanse als op de contractuele fout. Volgens het geval staat hij alsdan in, respectievelijk, voor de lichtste of voor de lichte fout. Het is niet uitgesloten dat aquiliaanse en contractuele verantwoordelijkheid samen bestaan. De kwestie van het criterium is niet van theoretische aard. De termen van het contract kunnen invloed hebben op de verantwoordelijkheid van de geneesheer.

De geneesheer is niet gebonden door een verbintenis tot het bereiken van een uitslag, doch is gehouden de middelen in het werk te stellen die hem normaal ter beschikking staan. Zulke verbintenis zal hij onberispelijk nageleefd hebben, wanneer hij aan zijn klient gewetensvolle en aandachtige zorgen, volgens de regels van de kunst, in overeenstemming met de gegevens van de wetenschap, zal verstrekt hebben. Een handelwijze kan niet gerechtvaardigd worden door beroep te doen op een gewoonte, die ingang gevonden heeft in medicale midde-len, indien deze onvoorzichtig zou blijken te zijn. De geneesheer moet overgaan tot de bekende onderzoeken als radiografie, ontleding, enz. Wanneer hij zich voor een geval bevindt waarin zijn eigen wetenschap te kort schiet, moet hij beroep doen op de vakkrachten van een meer bevoegde collega. Wanneer de aangewezen middelen om een zekere behandeling toe te passen hem ontbreken, moet hij de patient doen overbrengen naar een inrichting waar deze beschikbaar zijn. De geneesheer moet tot de behandeling overgaan, die een zeker gevaar voor de patient oplevert, indien de kansen op genezing ernstig zijn en de zieke zonder de behandeling toch zou sterven. De zieke mag van geen kans op genezing beroofd worden.

Indien er bezwaren bestaan om zekere middelen van onderzoek, waardoor het mogelijk wordt de aan-doening te bepalen, toe te passen, als encephalografie, luchtinblazing, arteriografie, mogen slechts onoverkomelijke moeilijkheden of zeer ernstige gevaren ingeroepen worden om de onthouding te rechtvaardigen (en niet financiële bezwaren in verband met de Rijksverzekering Ziekte en Invaliditeit). De opwekking, dat het niet denkbaar is in elk geval van schedelbreuk die speciale onderzoeken te doen, kan niet gemaakt worden zonder de verantwoorde-

lijkheid van de geneesheer in het gedrang te brengen. De waarde van het leven van elke mens is in principe gelijk. De kosten van behandeling spelen weliswaar een rol.

De geneesheer is verplicht — onder voorbehoud van zekere overwegingen — aan de zieke of diens naastbestaanden de toestand van de ziekte kenbaar te maken, indien deze aanleiding geeft tot de gebeurlijke toepassing van bijzondere zorgen, ten einde deze personen toe te laten de zorgen te bestellen of ervan af te zien. Het feit dat een patient met een schedelbreuk in dronken toestand bij de geneesheer wordt gebracht is geen reden tot ongelijke behandeling, met inachtneming wel te verstaan van de grotere moeilijkheden die zijn behandeling oplevert.

4. De rechter is ter beoordeling van medische vraagstukken feitelijk verplicht zich op deskundige voorstellen te steunen. Er dient, derhalve, onvoorwaardelijk geloof te kunnen gehecht worden aan de gegevens die door de rechter niet kunnen gecontroleerd worden. De deskundigen dienen hun mening in alle objectiviteit weer te geven en mogen zich niet laten beïnvloeden door de incidentie die het geval kan hebben op de belangen van een collega en doorheen het individueel geval op de deontologie in het algemeen.

5. Vraagstukken die rijzen met incidentie op de plichten en de verantwoordelijkheid van de geneesheer in geval van epiduraal hematoom.

Gezien de bescheiden, en onder meer, de inleidende dagvaarding bij geboekt exploit van deurwaarder Walter Honoré, te Kortrijk, van 16 januari 1959, strekkende tot betaling van 805.805 frank, als schadevergoeding ten gevolge van het overlijden van de echtgenoot van eerste eiseres, toegeschreven aan een professionele fout van verweerder, in zijn hoedanigheid van geneesheer;

Feiten :

Overwegende dat Flamand Désiré, echtgenoot in het eerste huwelijk van eerste eiseres, tijdens een vechtpartij met de genaamde Vancoillie Theophiel, in een café, op 13 juli 1956, door deze laatste geslagen werd en ten gronde viel; dat hij tengevolge daarvan opgenomen werd in de kliniek van het Heilig Hart te Roeselare, waar hij, na behandeld geweest te zijn door verweerder, overleed op 22 juli 1956; dat hij ook tijdens zijn verblijf in de kliniek, uit het bed gevallen was;

Overwegende dat Vancoillie vervolgd werd en het Arrest van het Hof van Beroep te Gent, van 1 december 1958 besliste dat hij plichtig was aan « het feit der telastlegging zoals omschreven in de oorspronkelijke dagvaarding »;

Overwegende dat deze luidde : « te Roeselare, op 13 juli 1956, slagen of verwondingen, vrijwillig, doch zonder het oogmerk om te doden, te hebben toegebracht aan Flamand Désiré, slagen of verwondingen welke nochtans de dood van Flamand Désiré veroorzaakt hebben »;

Overwegende dat de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, Correctionele Kamer, bij tussenvonnis van 15 mei 1957, een college van deskundigen had aangesteld, teneinde : « uit te maken of de slag, door verdachte aan het slachtoffer toegebracht en de val van het slachtoffer wel rechtstreeks en uitsluitend de dood van het slachtoffer veroorzaakt heeft en te bepalen in welke mate de val van het slachtoffer uit het bed in de kliniek invloed heeft gehad op de gevolgen van de val in de herberg »;

Overwegende dat deze Rechtbank, bij vonnis van

10 juni 1958, oordeelde als volgt: « Gezien het... deskundig verslag... waarin de experten formeel besluiten dat de val in de herberg de oorzaak van de schedelbreuk is, die op haar beurt het ontstaan van het epiduraal hematoom heeft bewerkstelligd en de val uit het bed in de kliniek op generlei wijze de evolutie van de aandoening heeft beïnvloed; dat de experten verder besluiten dat, zelfs zonder de val uit het bed in de kliniek, de evolutie dezelfde zou geweest zijn omdat — indien bij dit soort letsel de gangbare operatieve verlichting niet gebracht wordt — de overdruk in de hersenen vergroot en niets de fatale evolutie kan afwenden »;

Overwegende dat de Rechtbank verder zegt: « dat aan de hand van de elementen van de strafbundel en de bevindingen van de aangestelde deskundigen het (haar) niet voorkomt dat de dood van het slachtoffer noodzakelijk zijn oorzaak vindt in de toegebrachte slagen; dat deze laatste weliswaar de aanleiding zijn geweest van de dood, doch dat een normale klinische behandeling, die zich in onderwerpelijk geval opdroeg, en zeer gemakkelijk kon uitgevoerd worden, vermits het slachtoffer zich steeds in de kliniek bevonden heeft, de dood zou kunnen vermeden hebben; dat, gezien de termen van dit deskundig verslag, de Rechtbank de mening toegedaan is dat verdachte slechts schuldig is aan vrijwillige slagen en verwondingen aan Flamand Désiré te hebben toegebracht, die een onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid hebben veroorzaakt en niet dat hij schuldig is aan slagen of verwondingen, vrijwillig, doch zonder het oogmerk om te doden, te hebben toegebracht aan Flamand Désiré, slagen of verwondingen welke nochtans de dood van Flamand Désiré veroorzaakt hebben, zoals voorzien in de dagvaarding, zodat in deze mate de betichting dient gediskwalificeerd te worden »;

Overwegende dat verweerder het gezag van het gewijsde inroept om te besluiten dat door de beslissing van het Hof van Beroep, die de verdenking in haar oorspronkelijke omschrijving herstelde « erga omnes » bewezen is dat de dood van Flamand Désiré het gevolg is van de vrijwillige slagen, hem toegebracht door Theophiel Vancouillie, en « de burgerlijke Rechter gebonden is door de beslissing van de strafrechter »;

Principes betreffende het gezag van het gewijsde in strafzaken:

Overwegende dat aan de beslissingen van de strafrechter het gezag van het gewijsde erga omnes gehecht is;

Overwegende dat dit principe niet gegrond is op de termen van art. 1351 van het Burgerlijk Wetboek, maar besloten ligt in de wettelijke bepalingen die de strafvordering regelen en namelijk op de bepaling van art. 1 van het Wetboek van Strafvordering dat luidt: « De vordering tot toepassing van de straffen kan slechts uitgeoefend worden door de ambtenaren aan wie ze door de wet is toevertrouwd »; dat deze bepaling de wettelijke grondslag bevat van de openbare vordering en van de functies van het openbaar ministerie;

Overwegende dat de vorderingen van strafrecht, behorend tot het publiek recht, ingesteld worden door het Openbaar Ministerie, handelend in naam van al de leden van de maatschappij en het proces gevoerd wordt tussen al deze leden en de verdachte, zoals dit, duidelijker dan in onze rechtspleging, zichtbaar is in het strafproces in angelsaksisch recht, waar de zaak aangeduid wordt met de formule « people » v. Wilcox, de verdachte; dat art. 5 van het Wetboek van 3 bru-

maire jaar IV trouwens ook luidde: « L'action publique appartient essentiellement au peuple. Elle est exercée en son nom par des fonctionnaires spécialement établis à cet effet. » (Braas, Proc. Pén. I, p. 52);

Overwegende dat de strafrechter bijgevolg in zijn uitspraak de geheelheid van de maatschappij betreft en dus werkelijk erga omnes beslist; dat hieruit volgt dat niemand het gezag van deze uitspraak nog mag aanvallen van het ogenblik af dat ze kracht van gewijsde heeft verkregen;

Overwegende dat de partijen in een burgerlijk geding en ook de rechter aan wie het onderworpen is dit gezag niet mogen ontkennen;

Overwegende dat, indien het absoluut is, dit gezag van gewijsde echter ook beperkt is; dat het zich slechts uitstrekt tot de kwesties die werkelijk beslecht werden door de strafrechter of die hij kon beslechten;

Overwegende dat om de uitgestrektheid en de perken te vinden de beslissing moet nagegaan worden, zowel in haar beweegredenen, in zover deze invloed hebben op de beslissing, als in haar beschikkend gedeelte, vermits alles te zamen een geheel vormt dat niet tegenstrijdig mag zijn en waarvan beide delen elkaar aanvullen;

Overwegende dat aldus door het onderzoek van de beweegredenen zal kunnen uitgemaakt worden welke punten noodzakelijkerwijze beslist werden om tot de bepaalde beschikking te zijn gekomen; dat dus alle vraagstukken waarop de beslissing noodzakelijkerwijze moet bouwen als definitief opgelost moeten beschouwd worden (Les motifs des décisions de la juridiction répressive sont des décisions sur les points de fait, faisant corps avec le dispositif et acquièrent ainsi la même autorité de chose jugée;) rechtspraak (Rép. Prat. V° Chose jugée, n° 167; ook Brussel, 10 juli 1957);

Overwegende dat, wanneer de strafrechter bijgevolg een feit omschrijft, hij bepaalde kwesties heeft opgelost, die als niet meer aanvechtbaar moeten beschouwd worden, zolang ze de openbare vordering aanbelangen;

Overwegende dat de Burgerlijke Rechter correct heeft gehandeld wanneer hij niets heeft aangenomen dat niet verenigbaar zou zijn met de reeds door de strafrechter beoordeelde gegevens;

Toepassing:

Overwegende dat terzake vooreerst de eerste strafrechter verscheidene punten had beslecht om tot het besluit te komen, in het beschikkend gedeelte van zijn vonnis, dat verdachte slechts schuldig was vrijwillig slagen of verwondingen te hebben toegebracht, die een onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid hadden veroorzaakt;

Overwegende dat hij namelijk heeft moeten uitschakelen dat de slagen de dood tot gevolg hadden gehad, zoals de oorspronkelijke betichting luidde, welke hij anders omschreven heeft;

Overwegende dat hij zegt in zijn motieven dat het hem niet voorkomt, en dit « aan de hand van de elementen van de strafbundel en de bevindingen van de aangestelde deskundigen, dat de dood van het slachtoffer noodzakelijk haar oorzaak vindt in de toegebrachte slagen »;

Overwegende dat hij aldus noodzakelijkerwijze een andere oorzaak aan de dood toeschreef, welke slechts in de foutieve klinische behandeling van het slachtoffer door de geneesheer, verweerder, kan gevonden worden; dat hij dit ten andere uitdrukkelijk zegde: « dat een normale klinische behandeling die zich in onderwerpelijk geval opdroeg en zeer gemakkelijk kon

uitgevoerd worden, de dood zou kunnen vermeden hebben »:

Overwegende dat aldus beslist werd dat de dood niet toe te schrijven was aan de feiten door verdachte bedreven, vermits ze zich niet zou voorgedaan hebben, indien de geneesheer een aangepaste behandeling had toegepast;

Overwegende dat de strafrechter dus niet tot de wijziging van de omschrijving kon beslissen zonder onvermijdelijk beslecht te hebben dat de dood niet door verdachte werd teweeggebracht; dat dit in zich sloot dat hij de dood moest toeschrijven aan de behandelende geneesheer;

Overwegende dat dient onderzocht te worden, wat door de rechter in beroep is dienen beslecht te worden om tot de beslissing te komen dat de oorspronkelijke telastlegging moest weerhouden worden;

Overwegende dat hij zegt dat « bij de behandeling der zaak voor het Hof het feit der telastlegging zoals omschreven in de oorspronkelijke dagvaarding en in de kwaliteiten, ten genoegen van rechte bewezen is gebleven »; dat hij eraan toevoegt dat « de eerste rechter dan ook ten onrechte deze telastlegging heeft gediskwalificeerd en in haar gewijzigde vorm als bewezen heeft aangenomen »;

Overwegende dat dit betekent dat het Hof van Beroep als strafrechter heeft uitgemaakt dat de dood wel toe te schrijven was aan de feiten door verdachte gepleegd;

Overwegende dat zich thans de vraag stelt of het Hof hiermede ook besliste dat de dood niet toe te schrijven was aan de verkeerde behandeling van de geneesheer en of het, in het algemeen, mogelijk is aan te nemen dat de fout van de geneesheer ook de dood tot gevolg heeft gehad;

Overwegende dat, zoals verder zal uiteengezet worden, het in principe niet uitgesloten is dat twee afzonderlijke fouten, elk door een andere dader bedreven, elk de dood zouden veroorzaken hebben;

Overwegende dat het Hof van Beroep niet erga omnes heeft beslist over de fout van de geneesheer; dat dit punt niet in de publieke vordering, aan het Hof onderworpen, begrepen was; dat het Hof ook niet, door de veroordeling van Vancoillie wegens slagen die de dood hebben veroorzaakt uit te spreken, moet gesteund hebben op de beweegreden dat de behandelende geneesheer de dood niet had veroorzaakt, fout die, in bevestigend geval, samen bestaat met deze bedreven door Vancoillie;

Overwegende dat de afwezigheid van fout van de geneesheer, verweerder terzake, dus niet erga omnes werd uitgemaakt en het onderzoek van deze kwestie niet op grond van het gezag van het gewijsde aan de burgerlijke rechter onttrokken is;

Samenbestaan van verscheidene fouten :

Overwegende dat twee afzonderlijke fouten elk door een afzonderlijke dader begaan, éénzelfde gevolg kunnen hebben, dat beide daders voor het geheel hebben teweeggebracht, zoals namelijk terzake de dood van het slachtoffer;

Overwegende dat een slachtoffer, getroffen door zekere op zich zelf dodelijke letsels, niet noodzakelijk moet sterven, indien er doeltreffende behandelingen bestaan en deze naar behoren worden toegepast;

Overwegende dat, wanneer zulke behandeling niet of foutief wordt uitgevoerd en ze aldus de dood niet kan verhinderen, het uitblijven van de behoorlijke behandeling mede de oorzaak van de dood is;

Overwegende dat, om de geneesheer aansprakelijk

te kunnen stellen, zijn fout niet de uitsluitende oorzaak van de dood moet zijn;

Overwegende dat het ontnemen van een ernstige kans om aan de dood te ontsnappen, hetgeen in de veronderstelling door het verzuim van het verstrekken van de gepaste zorgen geschiedde, in rechtstreeks oorzakelijk verband met het overlijden staat (Brussel 12 februari 1957, Pas. 1958, II, 3 : Attendu que l'omission de soins dont le prévenu s'est rendu coupable est, aux termes des rapports et témoignages, en relation de cause à effet avec le décès; Attendu qu'elle n'en est pas la cause exclusive mais que ce décès est dû à la convergence de phénomènes pathologiques susceptibles d'entraîner la mort avec une carence médicale qui en a permis l'évolution fatale; Attendu que cette carence en concours avec ces phénomènes a nécessairement causé la mort, telle qu'elle s'est produite; Attendu qu'au rebours de la faute, le dommage doit être apprécié in concreto, qu'il faut prendre la situation de fait telle qu'elle est et non supposer ce qui se serait peut-être passé sans la faute; que ne peut être considéré comme acquis un mal en voie d'évolution seulement, car rien ne permet de dire que, même contrairement aux moyennes médicales, une régression heureuse ne se serait pas produite » (De Page, II, n° 961, 957); Attendu que, aucune des diligences, vérifications et thérapeutiques préconisées n'ayant été accomplies ou prescrites, la Cour ne peut que constater que la malade a été privée des chances sérieuses qu'elle avait d'échapper à la mort par le fait culpeux du prévenu et que ce fait est en relation de causalité nécessaire avec le décès »);

Overwegende dat de termen van het arrest van het Hof van Cassatie van 20 mei 1957 (RGAR 6153) luiden dat de onvrijwillige doding niet vereist dat de fout de enige oorzaak van de dood zou zijn; dat om de oorzakelijkheid te beoordelen men niet moet onder ogen nemen hetgeen misschien zou gebeurd zijn zonder de fout, maar dat de concrete toestand dient in aanmerking genomen te worden; dat het volstaat dat de fout in rechtstreeks oorzakelijk verband met de dood staat; dat voldoende rechtsgeldig het oorzakelijk verband tussen de fout en de schade vaststelt het arrest dat de veroordeling van een geneesheer uit hoofde van onvrijwillige doding rechtvaardigt met de vaststelling enerzijds dat het niet met zekerheid kan uitgemaakt worden of de zieke zou in leven gebleven zijn, indien de geneesheer de fout, die hem ten laste gelegd wordt, niet begaan had en anderzijds dat de fout nochtans één van de oorzaken is die de dood, zoals ze zich heeft voorgedaan, heeft teweeggebracht;

Overwegende dat zonder thans reeds uit te maken of de geneesheer een fout kan aangerekend worden, terzake dient besloten te worden dat de dood in bevestigend geval, veroorzaakt werd door elk van de beide fouten;

Overwegende dat dus het Hof van Beroep, door Vancoillie te veroordelen wegens slagen die de dood tot gevolg hadden, niet uitgesloten heeft dat de geneesheer een fout heeft begaan die de dood tot gevolg had;

Verantwoordelijkheid van de geneesheer :

Overwegende dat de verantwoordelijkheid bedoeld bij artikelen 1382 en 1383 B.W.B. algemeen is, toepasselijk op elkeen en in alle omstandigheden (Cass. 13 februari 1930, Pas. 1930, I, p. 115); dat ook de professionele aansprakelijkheid door deze bepalingen geregeld wordt (Rép. Prat. dr. b. V° Resp. n° 273); dat de geneesheer op grond daarvan verantwoordelijk kan gesteld worden (Cass. Fr. 21 juli 1862, Dall. 1862, I,

419; Cass. fr. 29 nov. 1920, Dall. pér. 1924, I, p. 103);

Overwegende dat de verantwoordelijkheid van de geneesheer ook haar grond kan vinden in de contractuele verbintenissen die hij heeft aangegaan (Cass. Fr. 20 mei 1936, Dall. 1936, I, 88);

Overwegende dat hij, naargelang de ene of de andere basis, aansprakelijk zal zijn volgens een lichter of zwaarder criterium;

Overwegende dat hij als contractant moet handelen als de goede huisvader (De Page : V. 588; Paris, 16 januari 1950, Dall. 1950, p. 169; Rijckmans, X, Les droits et les obligations des médecins, 1954, p. 345), begrip dat dient omgezet in «de goede geneesheer», dit wil zeggen, deze die beantwoordt aan hetgeen normaal van hem kan verwacht worden (Piret, la resp. civ. des médecins, Fac. méd. Louvain, 1942; Duflo, La resp. civ. des méd. p. 78; Rabut, De la notion de faute en droit privé, p. 93; cit. Denis, P., L'obligation générale de prudence et de diligence du médecin, RGAR 1958, n° 6017; Pirson et De Villé, II, p. 453); dat hij aldus instaat voor de lichte fout (Planiol et Ripert, VI, n° 524; Laurent, XX, n° 516; Mazeaud, n° 509, 510);

Overwegende dat hij instaat voor de lichtste fout (Brussel 12 febr. 1957, Pas. II, p. 1, cit. Liège, Rb. 12 jan. 1931, Pas. 1931, III, 86) in zover de handelingen in het raam van de aquiliaanse verantwoordelijkheid of ex delicto vallen (Brussel 12 juli 1956, Pas. 1958, II, 11);

Overwegende dat de vaststelling dat de geneesheer met de patient door een contract verbonden is, de verantwoordelijkheid ex delicto niet kan uitschakelen; dat iedereen gehouden is door de verplichtingen van de strafwet en van art. 1382 en 1383 B.W.B. en elke handeling die valt binnen het toepassingsgebied ervan, de overeenstemmende verantwoordelijkheid in het leven roept; (Attendu qu'en prescrivant la réparation par chacun de tout dommage causé à la personne d'autrui ou à ses biens, l'art. 1382 CC. a édicté une règle dont l'observation s'impose en principe à tous et en toutes circonstances; Attendu que la règle ne cesse pas de trouver son application dès qu'un contrat a été l'occasion du dommage; Attendu que le fait de s'engager dans un contrat (à veiller tout spécialement aux biens ou à la personne d'un contractant) n'enlève pas par lui-même toute action quasi délictuelle à ce dernier, pour lui réserver seulement en cas de dommage l'action née du contrat; Attendu que la coexistence de deux actions nées de rapports de droits différents se conçoit quand ces deux actions tendent à la même fin...) (Cass. 13 febr. 1930, Pas. I, p. 115);

Overwegende dat in geval van aquiliaanse verantwoordelijkheid, zoals gezegd, de lichtste fout als criterium moet genomen worden (L'action intentée à un dentiste (of geneesheer) pour obtenir réparation du dommage causé par une intervention est une action ex delicto et non une action contractuelle. La faute la plus légère doit être prise en considération (Brux. 12 juli 1956, Pas. 1958, II, 11);

Overwegende dat het niet uitgesloten is dat aquiliaanse en contractuele verantwoordelijkheid samen bestaan; dat de kwestie van het criterium van de fout niet van theoretische aard is maar volgens de gegevens van de zaak moet opgelost worden; dat het slachtoffer de vordering tot schadevergoeding zal kunnen steunen op de artikelen 1382 en 1383 B.W.B. of op de contractuele verantwoordelijkheid (Van Rijn, Resp. et contrats, n° 159; Rép. prat. v° Resp. n° 293);

Overwegende dat volgens een zekere opinie, wanneer er geen contract tussen geneesheer en patient tot stand is gekomen, ingeval deze laatste niet vrij de geneesheer heeft kunnen kiezen, hetzij persoonlijk, hetzij door lasthebber, de verantwoordelijkheid quasi

delictueel is, bijvoorbeeld bij schielijk ongeval of bij ziekte in de gevangenis opgedaan, en de geneesheer dan voor de culpa levissima instaat (Bormans, Rép. v° Médecin, n° 43; Moreau, Resp. médec., p. 16, 31; Cass. fr. 21 juli 1919, Pas. 1920, II, 222; cit. Rép. prat. v° Resp. n° 289);

Overwegende dat niet kan aangenomen worden dat in tegenovergesteld geval, wanneer de patient vrij de geneesheer had kunnen aanstellen, deze laatste uitsluitend op contractuele grond verantwoordelijk zou zijn en bijgevolg een geringere aansprakelijkheid zou hebben, gezien hij alsdan slechts voor de lichte fout zou moeten instaan;

Overwegende dat het principe dat de geneesheer, door een contract gebonden dat geen verbintenis tot het bereiken van een uitslag bevat, niet verantwoordelijk is voor het niet welslagen van de behandeling, het onderzoek naar zijn aquiliaanse fout niet uitsluit; dat het risico van vergissing en het risico van ongeval, dat in dit verband oprijst, niet omwille van de contractuele verhoudingen moet uitgeschakeld worden als gebeurlijke grond van verantwoordelijkheid ex quasi delicto (contra : Duflo, Resp. civ. des méd. p. 62); dat integendeel steeds het onderzoek naar de fout, beoordeeld volgens de gegevens van het geval, zal openstaan; dat volgens het geval het ongeval al dan niet als een fout van de geneesheer zal kunnen beschouwd worden;

Overwegende dat het contract voorzeker invloed kan hebben op de verantwoordelijkheid van de geneesheer; dat de zieke de geneesheer bij overeenkomst bijvoorbeeld kan ontslaan zekere behandelingen toe te passen; dat er alsdan vanzelfsprekend geen quasi delictuele verantwoordelijkheid voor de gevolgen van het uitblijven van die behandelingen kan ontstaan, de geneesheer niet verplicht zijnde zonder vraag van de patient zijn zorgen te verschaffen; dat de patient aldus kan beslissen dat de geneesheer geen heelkundige bewerking op hem zal toepassen en de dood die er het gevolg van is niet op de geneesheer zal kunnen wegen;

Overwegende dat de patient zelf over zijn lichaam en zijn leven beschikt; dat, wanneer hij zijn gezondheid en zijn leven in handen geeft van de geneesheer en hierdoor in principe slechts contractuele aansprakelijkheid kan inroepen, deze laatste ook quasi delictueel aansprakelijk wordt voor fouten die een vermindering van de gaafheid van het lichaam of de dood hebben veroorzaakt;

Overwegende dat zal rekening gehouden worden met de algemene principes van afwezigheid van schuld ten gevolge van overmacht of een feit te wijten aan het slachtoffer; dat, zoals verder zal gezegd worden, in dat opzicht zal in aanmerking komen de omstandigheid dat de vereiste zorgen de kundigheden overtroffen, die van een bepaald type geneesheer konden verwacht worden, of dat materiële omstandigheden een beletsel waren om ze te verwezenlijken;

Overwegende dat aldus de schuld van de plattelandsdokter anders zal moeten beoordeeld worden dan deze van de gespecialiseerde arts, die al de bronnen van de wetenschap ter beschikking heeft; dat een rol zal spelen de omstandigheid dat de geneesheer geen vervoer kon vinden om de zieke naar een aangepast centrum te brengen; dat de geneesheer de uitputting van zijn krachten kan inroepen of onoverwinnelijke moeilijkheden die van de zieke zelf uitgaan, zoals diens staat van dronkenschap, welke in sommige gevallen de uiterlijke tekenen van de aandoening kan vervalsen of verborgen houden;

Overwegende dat de geneesheer met de zieke door

een overeenkomst verbonden is wanneer de patient vrij de behandelende geneesheer heeft kunnen kiezen; dat de keuze niet persoonlijk dient te geschieden; dat algemeen aangenomen wordt dat ze op grond van een stilzwijgende lastgeving, hetzij op grond van een zaakwaarneming buiten last kan gebeuren; dat de naaste bloedverwanten de overeenkomst kunnen tot stand brengen wanneer ze op een geneesheer beroep doen om zijn diensten te presteren in geval de zieke persoonlijk niet in staat is te handelen (Demogue: Obligat. II, 13; Civ. Liège, 27 nov. 1889, Pas. 1890, III, 83);

Overwegende dat, zoals reeds gezegd, de geneesheer zich niet verplicht de patient te genezen; dat hij geen verplichting tot het bereiken van een uitslag aangaat, doch een verbintenis de middelen te gebruiken die hem normaal ter beschikking staan (Denis, P., RGAR 1958, n° 6017 met rechtspraak);

Overwegende dat hij zulke verbintenis onberispelijk zal nageleefd hebben wanneer hij aan zijn klient gewetensvolle en aandachtige zorgen, volgens de regels van de kunst, in overeenstemming met de gegevens van de wetenschap zal verstrekt hebben (Cass. fr. 20 mei 1936, Dall. 1936, I, 88; 27 juni 1939, Dall. 1940, I, 64; 27 mei 1940, Dall. 1941, I, 53; Rijckmans, op. cit. p. 348);

Overwegende dat een handelwijze niet kan gerechtvaardigd worden door beroep te doen op een gewoonte die ingang heeft gevonden in medische middelen, indien deze onvoorzichtig zou blijken te zijn (eod loc n° 437);

Overwegende dat, zo de zieke kan eisen dat alle middelen, die in het bereik van de geneesheer liggen, zouden gebruikt worden, dit veronderstelt dat alle inspanningen zouden gedaan worden om hem te genezen en de dood te vermijden; dat de geneesheer, indien het vereist is, daarom moet overgaan tot de bekende onderzoeken, als radiografie, ontleding, enz.; dat, wanneer hij zich voor een geval bevindt waarin zijn eigen wetenschap te kort schiet, hij beroep moet doen op de vakkunde van een meer bevoegde collega (Rép. prat. v° Resp. 401; Corr. Mons, 2 april 1936, RGAR 2182); dat wanneer de aangewezen middelen om een zekere behandeling toe te passen hem ontbreken, hij de patient moet doen overbrengen naar een inrichting waar deze beschikbaar zijn (Brussel 12 febr. 1957, Pas. 1958, II, p. 3);

Overwegende dat, zelfs wanneer de geneesheer nog van mening zou zijn dat een zekere behandeling gevaar oplevert, dit hem niet mag verhinderen tot de behandeling over te gaan (of te laten overgaan) indien de kansen op genezing ernstig zijn en in geval de zieke zonder de behandeling toch zou sterven; dat de zieke, zoals gezegd, van geen kans op genezing mag beroofd worden; (Brussel, 12.2.1957, Pas. 1958, II, 3);

Overwegende dat indien er bezwaren bestaan om zekere middelen van onderzoek, waardoor het mogelijk wordt de aandoening te bepalen, toe te passen, als encephalographie, luchtinblazing, arteriographie, slechts onoverkomelijke moeilijkheden of zeer ernstige gevaren mogen ingeroepen worden om de onthouding te rechtvaardigen (en bijvoorbeeld niet de financiële bezwaren in verband met de RVZI, zoals door Dr. Hoffman aangehaald);

Overwegende dat, wanneer men opwerpt dat het niet denkbaar is in elk geval van schedelbreuk de hoger aangeduide onderzoeken te doen, zulke houding niet kan aangenomen worden zonder de verantwoordelijkheid van de geneesheer in het gedrang te brengen; dat het niet mogelijk is op dit standpunt te staan zonder van mening te zijn dat de waarde van het leven van elke mens niet gelijk is;

Overwegende dat het even ondenkbaar is dat, wanneer een belangrijke personaliteit een schedelbreuk oploopt, niet alle gekende middelen zouden in het werk gesteld worden om de juiste aard van de aandoening te bepalen en dat hij niet zou behandeld worden volgens de beste gekende methodes;

Overwegende dat het onbetwifelbaar is dat op dat gebied de kosten van behandeling een rol spelen; dat de geneeskunde niet aan zuivere weldadigheid doet; dat de zieke slechts de behandeling zal kunnen bekomen die hij kan bekostigen;

Overwegende dat hem nochtans minstens de gelegenheid dient gegeven te worden om, hetzij persoonlijk, hetzij door tussenkomst van zijn naastbestaanden, de wil te kennen te geven beroep te doen op de bijzondere behandeling die in zijn geval in aanmerking komt;

Overwegende dat de geneesheer verplicht is aan de zieke of diens naastbestaanden de toestand van de zieke kenbaar te maken, indien deze aanleiding geeft tot de gebeurlijke toepassing van bijzondere zorgen, ten einde deze personen toe te laten de zorgen te bestellen of ervan af te zien;

Overwegende dat dit wel te verstaan met een juiste kennis van de mens en zijn maatschappelijke toestand dient toegepast te worden, dit wil zeggen, dat de bedoelde mededelingen niet dienen gedaan te worden wanneer ze voor de belanghebbenden enkel maar problemen zouden in het leven roepen, waarvan men vooraf weet dat ze niet in staat zijn ze op te lossen, hetzij moreel, hetzij geldelijk; dat elk geval op dit gebied afzonderlijk en in feite dient behandeld te worden;

Overwegende dat het echter onaannemelijk is dat mensen in de ziekenhuizen liggen te sterven zonder de noodzakelijke vereiste behandeling, omdat ze behoren tot de grote massa; dat indien ze voor de geneesheer slechts een eenheid zijn, ze voor ouders, vrouw en kinderen het eerste wezen zijn dat deze niet willen en niet mogen verliezen en dat met die bedoeling aan de geneesheer toevertrouwd werd;

Overwegende dat de verantwoordelijkheid van de geneesheer niet ipso facto verdwijnt in geval hij staat voor iemand die in dronken toestand (met een schedelbreuk) voor hem wordt gebracht; dat dit geen reden tot ongelijke behandeling uitmaakt, met inachtnaamte natuurlijk dat de grotere moeilijkheden om zulke zieke te behandelen in aanmerking dienen genomen te worden;

Toepassing :

Overwegende dat, voor zoveel als nodig, rekening houdend met wat hoger werd uiteengezet nopens de grondslag van de verantwoordelijkheid, dient gezegd dat ter zake contractuele banden tussen partijen bestonden; dat het slachtoffer zelf gevraagd had, na de feiten, om bij zijn huisdokter gebracht te worden; dat hij op eigen krachten in de auto stapte die hem naar de huisdokter bracht, welke hem verwees naar de kliniek van het Heilig Hart, waar verweerder chirurg is; dat het slachtoffer weer op eigen krachten in de auto stapte die hem naar daar voerde en zonder hulp de trap van de kliniek opging; dat het slachtoffer dezelfde avond nog bewust was en onder meer zegde: « ik ben slecht »;

Overwegende dat zijn echtgenote vervolgens naar de kliniek kwam en aan zijn zijde was en de tweede nacht bij hem waakte; dat ook zijn schoonbroeder aan zijn zijde kwam;

Overwegende dat uit de handelwijze van patiënt

zelf en van zijn naastbestaanden blijkt dat er met verweerder een overeenkomst werd aangegaan, die deze aangenomen heeft;

Overwegende dat dient onderzocht of deze laatste aan patiënt de zorgen heeft besteed die diens toestand vereiste en de behandelingen heeft toegepast die de wetenschap hem kon aan de hand doen;

Overwegende dat de mening en de opmerkingen van de deskundigen, aangesteld door de Correctionele Rechtbank, normaal gegevens moeten aanbrengen waarop de Rechtbank mag steunen;

Overwegende dat verweerder wist dat het slachtoffer een schedelbreuk had opgelopen; dat zijn getuigschrift van 16 juli 1957 vermeld: schedelbreuk, sleutelbeenbreuk, wonde aan bovenlip, stervensgevaar;

Overwegende dat de deskundigen, Dr. Derijcke, Dr. Hoffman en Dr. Geirnaert in hun verslag het volgende verklaren: «De val in de herberg heeft de schedelbreuk veroorzaakt, die op zijn beurt het ontstaan van een epiduraal hematoom heeft bewerkstelligd... Indien bij dit soort letsel de gangbare operatieve verlichting niet gebracht wordt, vergroot de overdruk in de hersenen en kan niets de fatale evolutie afwenden»;

Overwegende dat hieruit dient afgeleid dat ze van mening zijn dat de fatale evolutie kon afgewend worden door de «gangbare operatieve verlichting» te brengen;

Overwegende dat dit blijkbaar gebeurt door de trepanatie;

Overwegende dat de deskundigen aldus blijken te zeggen dat in geval van epiduraal hematoom, de trepanatie dient toegepast; dat de zieke anders sterft;

Overwegende dat de deskundigen, na verweerder ondervraagd te hebben en opgetekend te hebben wat hij bij de zieke had vastgesteld, zich aldus uitdrukken: «Dr. ... bevestigt dat hij geen enkel electrisch onderzoek van de hersenen (electro-encephalographie) liet uitvoeren; diagnostisch werd geen luchtinblazing van de ventrikels, noch een arteriografie van de arteria carotis gedaan ten einde een eventueel hematoom te localiseren. De radiografieën konden ons niet getoond worden in de kliniek»;

Overwegende dat deze passus erop wijst dat de deskundigen bedoelen dat deze behandelingen, aangewezen waren;

Overwegende dat ze elders in het verslag p. 6, zeggen dat «de radiologische diagnose van een hematoom eenvoudig is als men zijn toevlucht neemt tot de welbekende bijzondere onderzoeken»;

Overwegende dat ze de vraag hoe de diagnose van een hematoom mogelijk is, op de volgende wijze beantwoorden (p. 4): «Over dit onderwerp werden vele monografieën geschreven. Niet alleen is deze aandoening gekend door de neurochirurgen, die zich dus uitsluitend met de heilkunde van het zenuwstelsel bezighouden, maar ook door algemene chirurgen. Inderdaad komen ze door hun dagelijkse bezigheden in aanraking met dergelijke gevallen...»;

Overwegende dat ze verder de methodes aanstippen die kunnen toegepast worden, waar ze zeggen: «Wanneer een zieke met schedeltrauma er van verdacht wordt, zelfs zonder tekenen van verlamming of andere, een epiduraal hematoom te vormen, kan dit vermoede hematoom door de methodes, die elkaar aanvullen, gemakkelijk aangetoond worden, namelijk... de electro-encephalographie, inspuiten van lucht in de ventrikels, arteriografie van de arteria carotis» (p. 5);

Overwegende dat ze aldus vervolgen: «Voor deze aandoening is een bijzondere behandeling onontbeerlijk. Wanneer men het hematoom, dat op de schedel-

breuk volgde laat begaan, zal de zieke zeker sterven door geleidelijke samendrukking van de vitale delen van zijn hersenen. De enige doeltreffende behandeling, eens de diagnose gesteld, zal de trepanatie zijn met verwijdering van het hematoom. Wordt de diagnose tijdig gesteld met behulp van de hierboven vermelde methodes, dan zal de heilkundige behandeling uitstekende resultaten opleveren en is het mogelijk dat de zieken zonder sequellen genezen, indien ze geopereerd werden vooraleer volledig terug in coma te geraken»;

Waarde van de deskundige verslagen:

Overwegende dat de rechter, die moet kunnen steunen op de gegevens door deskundigen medegedeeld, bij de kennisname van het deskundig verslag geen andere gevolgtrekking kan maken dan dat de geneesheer terzake een fout heeft begaan die zijn verantwoordelijkheid voor de dood van het slachtoffer medebrengt;

Overwegende dat de rechtbanken ter beoordeling van medische vraagstukken aangewezen zijn op het advies van deskundigen medici; dat ze in tegenwoordigheid van een deskundig verslag feitelijk verplicht zijn zich erop te steunen; dat indien in zulk verslag missingen zijn geslopen deze misingen in het vonnis zullen terecht komen; dat echter onvoorwaardelijk geloof moet kunnen gehecht worden aan de gegevens van het deskundig verslag die niet door de rechter kunnen gecontroleerd worden;

Overwegende dat de hoger aangehaalde gegevens door de deskundigen werden weergegeven ter gelegenheid van een deskundig onderzoek, dat niet als voorwerp had de verantwoordelijkheid van de geneesheer te onderzoeken, maar advies uit te brengen of de sleutelbeenbreuk het gevolg was van de val in de herberg of van de val in de kliniek en of de schedelbreuk wel volledig toe te schrijven was aan de val in de herberg; dat slechts onrechtstreeks een vraag gesteld werd (nr. 9) die de gebeurlijke fout van verweerder zou belichten, waar deze luidde: «De rechtbank in te lichten of de slag en de val wel rechtstreeks en uitsluitend de dood van het slachtoffer veroorzaakt heeft»;

Overwegende dat de deskundigen, niet aangesteld in een rechtsgeding dat tegen verweerder gevoerd werd, met alle objectiviteit hebben weergegeven wat hun mening over het geval was; dat de rechtbank ten overstaan van deze omstandigheden met volle gerustheid zou moeten kunnen steunen op hun beschouwingen;

Overwegende dat de praktijk leert dat deskundigen, welke noodzakelijkerwijze beroepsgenoten van de vervolgd partij zijn, ondanks hun volledige goede wil om objectief te zijn, niet ontsnappen aan een zekere atmosfeer, die iedereen ondergaat wanneer zijn verklaringen een incidentie kunnen hebben op de belangen van een collega en doorheen het individueel geval op de deontologie van het beroep in het algemeen;

Overwegende dat ze zich soms ook wagen op een terrein dat voorbehouden is aan de beoordeling van de rechter, die gebonden is aan een juridische discipline;

Overwegende dat zulks terzake geïllustreerd wordt door de volgende feiten;

Overwegende dat de raadsman van verweerder per brief zich tot één van de hogergenoemde deskundigen richtte, zeggende dat hij geraadpleegd werd door Dr. ... uit Roeselare, verweerder terzake, «die aansprakelijk wordt gesteld voor de dood van Flamand

Désiré, die een schedelbreuk opgelopen had naar aanleiding van slagen in een herberg; dat «aan Dr. ... een foutieve behandeling van het geval ten laste werd gelegd, bepaaldelijk het niet trepaneren...»;

Overwegende dat de aldus aangesproken deskundige, welke deel uitmaakte van het college dat het verslag had ingediend waarvan hoger sprake, in zijn antwoord van 5 januari 1960, het volgende zegt: «Er is geen kwestie, bij alle schedeltraumata, automatische, arteriografische of electro-encephalographische onderzoeken te doen. Dit zou een misbruik zijn, dat bestemd zou zijn ernstige financiële stoornissen mede te brengen in de R.V.Z.I.»;

Overwegende dat dezelfde deskundige vervolgt dat «het zeer moeilijk is zich rekenschap te geven of de bepaalde symptomen zich voordeden bij Désiré Flamaand, na lezing van de stukken van het dossier, die noodgedwongen, op sommige plaatsen onvolledig zijn»;

Overwegende dat deze deskundige een alinea verder, zegt: «Aangezien de klinische symptomatologie, volgens het dossier van de zieke, niet een klassieke geschiedenis was van een intracraniale bloeding, is het logisch, dat Dokter ..., die geen specialist is voor schedelchirurgie, niet gedacht heeft aan deze diagnose»;

Overwegende dat zo er terzake spraak kan zijn van dronkenschap van de zieke op het ogenblik dat hij in de kliniek aankwam, deze van een zeer lichte aard moet geweest zijn, wanneer men rekening houdt met de niet abnormale houding die hij na de feiten heeft aangenomen bij zijn huisdokter en zijn vervoer vandaar naar de kliniek, zoals hoger beschreven;

Overwegende dat de deskundige in zijn brief verder zegt: «Indien de zieke in kwestie in een gespecialiseerd centrum ware geweest, is het zeer goed mogelijk dat de reactie der specialisten verschillend geweest ware»; dat de deskundige dan gewag maakt van de moeilijkheid van het vervoer van de zieke naar een andere kliniek en besluit: «Wij moeten in dergelijk geval het besluit van Dokter ... aanvaarden; hij kon natuurlijk over niets anders beschikken dan de gewone installatie van een centrum dat goed uitgerust is voor algemene heelkunde (zoals dit het geval is in de H. Hartkliniek te Roeselare)»;

Overwegende dat hij besluit: «De door de tegengestelde partij beschuldigde chirurg kan mijns inziens niet beschuldigd worden voor een duidelijke beroepsfout, die zijn verantwoordelijkheid in het gedrang zou brengen»;

Overwegende dat de Rechtbank zich niet mag laten misleiden door de spontane overgevoeligheid van een deskundige, wanneer hij opeens alleen aangesproken wordt om zijn mening te kennen te geven nopens de fout van een beroepsgenoot;

Overwegende dat de kwestie van leven of dood van een persoon belangrijk genoeg is om aanleiding te geven tot het betuigen van een zeer ernstig plichtsbewustzijn, dat gebeurlijk moet leiden tot het vaststellen van de verantwoordelijkheid van de geneesheer; dat diens beroep eer wordt aangedaan indien uitzonderlijke gevallen juist aantonen hoe zwaar en moeilijk de taak is, die hij tot het vrijwaren van het menselijk leven op zich heeft genomen met het volle bewustzijn van het relatieve van zijn pogen en de aanvaarding van zijn verantwoordelijkheid, welke niet strookt met een immuniteit, die hem zou willen doen ontsnappen aan het herstel van de schade die hij in heel uitzonderlijke gevallen, teweegbrengt;

Overwegende dat de Rechtbank, zoals hoger gezegd, verplicht is te steunen op de gegevens van het deskundig verslag; dat alle zekerheid en alle vertrouwen

zouden verzwinden indien de gegevens die ze erin vindt, welke steunen op de kennis van al de omstandigheden die in het geval konden belicht worden, niet definitief waren;

Besluit :

Overwegende dat de Rechtbank, bezorgd om zich, zoveel als enigszins mogelijk, in te lichten op een gebied dat een bijzondere wetenschap uitmaakt en aan een eigen discipline onderworpen is, ondanks de reeds uitgebrachte meningen door de vorige deskundigen, het advies van een college van andere deskundigen wil inwinnen alvorens zich uit te spreken over de delicate vraag van de verantwoordelijkheid van de geneesheer;

Overwegende dat de aangestelde deskundigen dienen rekening te houden met hetgeen de vorige deskundigen in hun verslag en in de latere brief reeds hebben voorgehouden en dat hun antwoorden de reacties hierop dienen weer te geven;

Overwegende dat hun advies gevraagd wordt betreffende volgende punten :

- 1) Kon en moest verweerder het epiduraal hematoom vaststellen;
- 2) Beschikte hij over de nodige middelen daartoe;
- 3) Bestonden er onoverkomelijke bezwaren om beroep te doen op een meer gespecialiseerde collega en om de zieke naar een gespecialiseerde inrichting over te brengen;
- 4) Waar bestond er zulke inrichting;
- 5) Sterft de zieke in algemene regel ingeval van epiduraal hematoom;
- 6) Wat van de incidentie op het stellen van de diagnose in geval er lichte graad van dronkenschap aanwezig was;
- 7) Welke behandeling was aangewezen;
- 8) Brengt de bijzondere behandeling, die aangewezen zou zijn, die de trepanatie blijkt te zijn, uitzonderlijke hoge kosten mede;
- 9) Welk gevaar loopt de zieke in geval van toepassing van de speciale methodes om het epiduraal hematoom vast te stellen en van de trepanatie;
- 10) Welke bezwaren van medische aard verzetten zich gebeurlijk terzake om tot de bijzondere methodes en tot de trepanatie zijn toevlucht te nemen;
- 11) Welke deontologische regels komen terzake in aanmerking;

Om deze redenen,

De rechtbank,

Alle verdere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende;

Beslissende op tegenspraak;

Verklaart de eis ontvankelijk;

Alvorens over de grond te beslisen, stelt aan als deskundigen, de heren : 1. Professor Dr. Paul Martin, professor aan de universiteit te Brussel, rue Arlon 79, Brussel; 2. Professor Dr. Arthur Dereymaeker, professor aan de universiteit te Leuven, rue Minckelers, 9, Heverlee; 3. Dr. Delforge A., voorzitter van de Union professionnelle des médecins, rue J. Billiard 14, Namen, ten einde, na partijen bij aangetekend schrijven verwittigd te hebben van dag, plaats en uur van de werkzaamheden, na kennisname van de stukken van de bundels van de partijen, in een met redenen omkleed verslag, dat zal neergelegd worden binnen de twee maanden na aanvaarding van hun opdracht, en bekleed met de wettelijke eedformule, ter griffie van

deze Rechtbank, hun advies uit te brengen nopens de volgende punten :

1) Kon en moest verweerder het einduraal hematoom vaststellen ?

2) Beschikte hij over de nodige middelen daartoe ?

3) Bestonden er onoverkomelijke bezwaren om beroep te doen op een meer gespecialiseerde collega en om de zieke naar een gespecialiseerde inrichting over te brengen ?

4) Waar bestond er zulke inrichting ?

5) Sterft de zieke in algemene regel ingeval van epiduraal hematoom ?

6) Wat was de incidentie op het stellen van de diagnose in geval er lichte graad van dronkenschap aanwezig was ?

7) Welke behandeling was aangewezen ?

8) Brengt de bijzondere behandeling, die aangewezen zou zijn, die de trepanatie blijkt te zijn, uitzonderlijk hoge kosten mede ?

9) Welk gevaar loopt de zieke in geval van toepassing van de speciale methodes om het epiduraal hematoom vast te stellen en van de trepanatie ?

10) Welke bezwaren van medische aard verzetten zich gebeurlijk terzake om tot de bijzondere methodes en tot de trepanatie zijn toevlucht te nemen ?

11) Welke deontologische regels komen terzake in aanmerking ? ten einde daarna door partijen gepleit en besloten te worden, als naar recht en door de Rechtbank ten gronde beslist te worden;

Kosten voorbehouden;

Schrijft de zaak in op de Algemene Rol.

NOOT. — Bovenstaand vonnis werd bij arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d. 27 juni 1961 bevestigd, na eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Matthijs.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

15 mei 1959.

Vrederechter : M. Vranken F.

Advocaten : Mrs Delvosal loco Delfosse en Geyskens.

Wet op de handelshuurovereenkomsten. — Huurovereenkomst betreffende handelshuis met gering inkomen. — Koninklijk besluit van 23 december 1951. — Stijging van het bevolkingscijfer der gemeente waar het huis gelegen is tijdens de huur, tot boven de 5000 inwoners. — Bevolkingscijfer in aanmerking komend om te bepalen of de wet van toepassing is.

De handelshuurovereenkomst, die tot voorwerp heeft een onroerend goed met een kadastraal inkomen van niet meer dan 2500 frank en een normale huurwaarde op 1 augustus 1939 van niet meer dan 3000 frank en die, toen ze gesloten werd, onder de toepassing viel van de bijzondere bepalingen van de wet van 30 april 1951, is in gevolge het koninklijk besluit van 23 december 1951 niet meer aan de bepalingen van die wet onderworpen vanaf het ogenblik, waarop de gemeente, waar het huurgoed gelegen is, het bevolkingscijfer van 5000 bereikt.

Uit geen enkele bepaling van de wet of van het koninklijk besluit blijkt, dat rekening moet worden gehouden met het bevolkingscijfer op het tijdstip van het sluiten der overeenkomst en dat de huur, die onder de toepassing van de wet viel toen die van

kracht werd, onder de toepassing ervan dient te blijven.

De wet van 22 december 1951 heeft trouwens ten minste stilzwijgend de uitsluiting van een lopende huur voorzien en geregeld.

N.V. Grote Brouwerijen van Hoegaerden t./
Baptiste en Claes.

Gehoord de beide partijen in hun middelen en gezegden ;

Overwegende dat de deskundige, de normale huurwaarde 1939 van het betwiste huurgoed, dat alsdan niet verhuurd was, schat op tweeduizend tweehonderd twintig frank per jaar ;

dat het verslag met redenen omkleed is en gesteund op vergelijkingspunten ;

dat die schatting door de partijen wordt aangenomen ; dat het Ons billijk voorkomt, rekening houdend met de ligging, de aard en de staat van het huurgoed, de normale huurwaarde op 1 augustus 1939, zoals de deskundige, te bepalen op F. 2.200,— per jaar ;

Overwegende dat het niet betwist is, dat de gemeente Paal slechts sedert september negentienhonderd tweeënvijftig meer dan 5.000 inwoners telt en dat op het tijdstip van het sluiten der huurovereenkomst, de 26 juli 1950, alsook bij het begin van de huur, de 1 januari 1951, er minder waren dan 5.000 ;

Overwegende dat de eiseres hieruit afleidt dat de huurovereenkomst krachtens artikel 1 § 2 van het K.B. van 23 december 1951 onder de toepassing van de wet van 30 april 1951 valt ; dat volgens haar dient in aanmerking genomen te worden het bevolkingscijfer op het ogenblik dat de overeenkomst gesloten wordt, omdat de partijen alsdan met zekerheid moeten weten welke de gevolgen zullen zijn van de ondertekening van het contract en omdat alsdan hun rechten en plichten definitief moeten vastgelegd worden ;

Overwegende dat de verweerders daarentegen beweren dat de wet niet van toepassing is, omdat de gemeente Paal op het ogenblik dat de eis werd ingesteld meer dan 5.000 inwoners had en de normale huurwaarde 1939 minder bedraagt dan 3.000 F per jaar, bedrag dat in de gemeenten boven de 5.000 vereist is, opdat de wet van toepassing zou kunnen zijn ;

Overwegende dat de wet van 30 april 1951, afgekondigd in het Staatsblad van 10 mei, de 20 mei 1951 van kracht geworden is ;

dat de bevolking van Paal in 1951 het cijfer 5.000 nog niet bereikt had ;

dat, vermits het kadastraal inkomen slechts F. 1.050 bedraagt en de jaarlijkse normale huurwaarde op 1 oogst 1939 bepaald is op F. 2.200, de lopende huurovereenkomst onder de toepassing viel van de wet, toen deze van kracht werd ;

Overwegende dat echter sedert het van kracht worden van het koninklijk besluit van 23 december 1951 buiten de toepassing van de wet op de handelshuurovereenkomsten vallen de onroerende goederen, die gelegen zijn in een gemeente van meer dan 5.000 tot minder dan 30.000 inwoners, zo ze een kadastraal inkomen hebben dat niet hoger is dan F. 2.500 en een normale jaarlijkse huurwaarde 1 augustus 1939 van niet meer dan F. 3.000, hetgeen hier het geval is ;

dat ingevolge dit besluit, dat genomen werd krachtens de bepaling van artikel 1, 2 § 4 van de wet van 30 april 1951, de handelshuurovereenkomst van de partijen niet meer aan de bijzondere bepalingen van de genoemde wet onderworpen is vanaf het

ogenblik waarop de gemeente Paal het bevolkingscijfer 5.000 bereikt heeft ;

Overwegende dat noch de wet, noch het uitvoeringsbesluit bepalen, dat rekening zou moeten gehouden worden met het bevolkingscijfer op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst ;

dat de wet enkel inhoudt, dat uitgesloten zijn de huurovereenkomsten betreffende onroerende goederen waarvan het kadastraal inkomen niet hoger is dan het bedrag bij koninklijk besluit bepaald ;

dat het bedoelde koninklijk besluit niets anders zegt dan dat het in aanmerking te nemen kadastraal inkomen en de normale huurwaarde schommelen naar gelang van het aantal inwoners van de gemeente, waarin het huurgoed gelegen is ;

dat nergens gezegd wordt en uit geen enkele bepaling van de wet of van het besluit kan afgeleid worden, dat een overeenkomst, die onder de toepassing viel van de wet van 30 april 1951, toen die van kracht werd, onder de toepassing ervan dient te blijven ;

dat het ook de bedoeling niet geweest is aan een huurder, wiens huurgoed wegens de bevolkingsaan-groei buiten de wet gevallen is en wiens huur lopende was toen de wet van kracht werd, rechten toe te kennen, waarop een nieuwe huurder van hetzelfde goed geen aanspraak zou kunnen maken ;

dat trouwens de latere wet van 22 december 1951 ten minste stilzwijgend de uitsluiting van een lopende huur voorzien en geregeld heeft door te bepalen dat de handelshuurovereenkomsten, slaande op onroerende goederen met gering inkomen, die krachtens artikel 2, 4 van de wet van 30 april 1951 buiten het toepassingsgebied van de wet vallen, de bescherming kunnen inroepen van de uitzonderingsbepalingen in zake huishuur ;

Overwegende dat de aanspraak van de eiseres op huurvernieuwing derhalve niet gegrond is ;

Om deze redenen :

Op tegenspraak en in eerste aanleg beslissend ;

Ons tussenvonnis van dertien februari j.l. uitwerkend ;

Verklaren de eis niet gegrond, wijzen hem af en veroordelen de eisers tot de kosten van het geding.

BIBLIOGRAPHIE

Dr. D. Van Puyvelde. — Algemene Spaar- en Lijfrentekas. — Administratief Lexicon. Uitgeverij Die Keure, Brugge 1962.

In de reeks monografieën gepubliceerd in het Administratief Lexicon betreffende de openbare kredietinstellingen, heeft thans Dr. D. Van Puyvelde een studie laten verschijnen betreffende de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, deze zo belangrijke organisatie in het economisch en financieel leven van ons land.

Het is een beknopt doch volledig overzicht van de organisatie en de verrichtingen van deze instelling. Na enkele algemene beschouwingen wijdt de auteur afzonderlijke hoofdstukken aan elk van de belangrijkste verrichtingen, die de Spaar- en Lijfrentekas in haar bevoegdheid heeft, met al de juridische modaliteiten die er betrekking op hebben. Zo worden achtereenvolgens behandeld : de spaarkas, de lijfrentekas, de levensverzekeringskas, de rentekas van arbeidsongevallen. Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan de bijzondere dien-

sten die de Spaar- en Lijfrentekas verricht voor rekening van de staat, namelijk in verband met de dotatie der oudstrijders, de nationale kas voor oorlogspensioenen en de toelagen aan politieke gevangenen. Het laatste kapittel is gewijd aan de beleggingen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Het geheel geeft een zeer duidelijk beeld van het uitgebreid gebied, dat door de activiteit van deze instelling wordt bestreden en deze monografie is een gelukkige aanvulling van de andere tractaten, die reeds gewijd werden aan de grote kredietinstellingen, zoals het gemeentekrediet van België en de Nationale maatschappij voor krediet aan de nijverheid.

J. Servais en E. Mechelynck. — Les Codes et les lois spéciales les plus usuelles en vigueur en Belgique. 30e édition. Suppléments 1962. Etablissements Emile Bruylant, Brussel 1962.

In vijf afzonderlijke brochures zijn de aanvullingen verschenen van de grote vijfdelige verzameling van gebruikelijke wetten, uitgegeven door Servais en Mechelynck. Het zijn de supplementen voor 1962 aan de 30e uitgave, die het werk thans volledig op de hoogte brengen van de wetgeving tot 15 januari 1962.

Zoals gebruikelijk is thans weer het supplement, gewijd aan de sociale wetgeving, het meest uitgebreide.

De verschillende aanvullingen zijn gedrukt op één enkele bladzijde, zodat het gemakkelijk is de verschillende wijzigingen uit te snijden en ze te hechten aan de bladzijde van het grote werk waarop ze betrekking hebben.

Les Codes Larcier. — Compléments 1961. Maison Ferdinand Larcier, Brussel 1962.

Ook van de Codes Larcier zijn de complementen verschenen, die het werk aanvullen tot 1 januari 1962.

De uitgaven van de aanvullingen zijn niet enkel kostbaar omdat ze aldus een uiterst betrouwbaar werkinstrument uitmaken, maar tevens omdat zij ons een beeld geven van de wetgeving in de verschillende grote onderafdelingen van het recht gedurende het laatste jaar.

TAALKUNDIGE KRONIEK

ROND (bepaling van plaats). — OM

Rond het gedenkteken stonden de vlaggen van vriendenkringen opgesteld (Brussel, 25-12-'61).

Het woord « rond » gebruiken we wel als bijvoeglijk naamwoord. Zij zaten aan een ronde tafel. Als voorzetsel, zoals in de aangehaalde voorbeelden, is het bepaald fout. Goed Nederlands is aldus :

ZE ZATEN OM DE TAFEL

Ook het gebruik van rond in de betekenis van « rondom » is niet mooi :

Allen gingen rond de tafel zitten (i.p.v. rondom, om). Dr. B. C. Damsteegt, *In de doolhof van het Nederlands*, 1949, Zwolle, p. 39.

Om het gedenkteken stonden de vlaggen (de vaandels) van verenigingen opgesteld.

Een reis OM de wereld is thans geen opzienbarende gebeurtenis meer.

De soldaten trokken dag en nacht de wacht op OM het kasteel.

WETEN OVER. — WETEN VAN

Wij weten te weinig over Italië, Spanje en de kleinere taalgebieden van de Romaanse wereld (Brussel, 10-3-60).

Wie over dit alles iets meer weten wil, moet dit boekje lezen (Brussel, 14-9-61).

Het werkwoord weten bezorgt ons menige opmerking op het gebied van taalzuiverheid. In de eerste plaats past bij dat werkwoord niet het voorzetsel over, in de betekenis van « kennis hebben van ».

De vaste uitdrukking is: WETEN VAN.

Ik weet ervan (ben ervan op de hoogte); ir[onisch] daar weet jij wat van! (Koenen)

Ik weet er alles van. Niemand weet van schuld en schuift het op een ander (Vondel). Ergens niet van weten. Van de prins geen kwaad weten. *R.K. Kuipers Encyclopaedisch Woordenboek*, Amsterdam, Deel III, p. 1425, kol. 3.

Wij weten te weinig VAN Italië, Spanje en de kleinere taalgebieden van de Romaanse wereld..

Wie VAN dit alles iets meer wil weten (niet: weten wil), moet dit boekje lezen.

MEDEDELINGEN

Curatoren der Rijksuniversiteit te Leiden

Samenvatting van het oordeel van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid der Rijksuniversiteit te Leiden over de antwoorden op de in 1957 door het Legatum Visserianum uitgeschreven prijsvraag, luidende:

« Het Legatum Visserianum vraagt een kritische bespreking van de antwoorden in wetten en verdragen, ontwerpen van wetten of verdragen, jurisprudentie en doctrine gegeven op de vraag naar welke wet in een internationaal geval moet worden beoordeeld, of door rechtshoudingen van een gevolmachtigde, een pseudo-gevolmachtigde of een zaakwaarnemer met een derde de vertegenwoordigde jegens de derde gebonden en gerechtigd is en of aansprakelijkheid van de pseudo-gevolmachtigde of zaakwaarnemer jegens de derde bestaat ».

Eén antwoord is binnengekomen. Het droeg als motto: « Adhuc sub iudice lis est ».

In dit antwoord leert zich een, in de theorie van het internationaal privaatrecht geoefend, onderzoeker kennen. De brede opzet, de benadering van de kwestie en de strakke lijn van de beschouwingen vallen op.

In de rechtsvergelijkende compositie, waartoe de vraag aanleiding gaf, heeft schrijver niet alleen ook voor de rechtsgeschiedenis een plaats ingeruimd maar telkens de interne rechtsstelsels betrokken. Hij heeft daartoe de lietratuur en jurisprudentie op degelijke wijze weten te benutten.

Op de basis, die de geslaagde rechtsvergelijking opleverde, ontvouwt hij de conflictenregels. De vraag, die hij centraal plaatste, was of er internationaal privaatrechtelijk van een « autonoom statuut » van de vertegenwoordiging sprake is en zo ja, of daardoor ook de kwesties omtrent de eigen verantwoordelijkheid van de vertegenwoordiger worden omvat.

Schrijver laat niet na voortdurend te letten op de behoeften van de praktijk. Voor de waardering daarvan poogt hij maatstaven aan te geven.

Tegenover de bijzondere kwaliteiten van dit ingezonden antwoord leggen een aantal zwakke aspecten weinig gewicht in de schaal.

Alles in overweging nemende, heeft de Faculteit dit antwoord voor een bekroning vanwege het Legatum Visserianum aanbevolen.

Na opening van de gezegde enveloppe bleek het antwoord te zijn ingezonden door de Heer François Rigaut, 26 Avenue du Général de Gaulle, Bruxelles.

Het College van Curatoren der Rijksuniversiteit te Leiden,

Dr. E. H. Reerinck, voorzitter.

Mr. N. F. Hofstee, secretaris.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, jrg. 1962 - n° 4 :

J. Borret, Kritisch overzicht van de rechtspraak van de bestendige deputaties over de jongste verkiezing van de commissies van openbare onderstand. — G. De Brigode, Schoolgebouwen.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1962 - n° 17 :

L. Erades, Enige vragen betreffende de artikelen 65 en 66 van de Grondwet. — J. H. van Wijk, De nieuwe Dienstweigeringswet (slot). — H. F. W. Luiking, Aanduiding in officiële stukken van een natuurlijk persoon onder diens bijnaam.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1962 - n° 496 :

Rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jrg. 1962 - n° 4720 :

H. Schuttevaer, Wetsontduiking (II). — S. Gerbrandy, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakerecht (I).

Journal des Tribunaux, jrg. 1962 - n° 4360 :

R. Perrot, Le régime des preuves en droit international privé français.

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat, jrg. 1962 - n° 1 :

E. Schreuder, Les attributions de la députation permanente en matière d'impôts. — H. Matton, Les modifications apportées par l'exécutif au budget de l'Etat au cours de son exécution.

Revue Internationale des Sciences Administratives, jrg. 1962 - n° 1 :

A. de Laubadère, Les emprunts des collectivités locales en France. — F. W. Riggs, Les tendances de l'étude comparative de l'administration publique. — G. Langrod, Quelques récentes tendances administratives en régime communiste. — R. K. Rangan, L'administration en Inde et le Troisième Plan. — M. de Verteuil, L'équipement électrique, création continue en République de Côte d'Ivoire. — M. S. Wadia, Vers une science de la fonction administrative. — Cl. d'Eszlary, Organisation des activités administratives. — Luis Jordana de Pozas et al., Le Centre de Formation et Perfectionnement de Fonctionnaires d'Alcala de Hénarès. — Th. J. Davy, L'administration publique comme domaine d'études aux Etats-Unis.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1962 - n° 2469 :

A. Le Hon, Pratique notariale. — Immeubles à appartements multiples. — Caractères forme et honoraire de l'acte. — Considérations pratiques.